



Izglītības kvalitātes  
valsts dienests

# **Vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes izvērtējums**

**Rīga**

**2021**

## Saturs

Ievads .....	3
(I) Kopsavilkums .....	4
(II) Izglītības kvalitāte: izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtie secinājumi .....	11
- Nodaļas kopsavilkums .....	11
- Detalizēts pārskats par izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem datiem, informāciju un secinājumiem 2020./2021.māc.g. ....	12
- Detalizēts pārskats par izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem datiem, informāciju un secinājumiem 2019./2020.māc.g. ....	22
(III) Izglītības kvalitāte: attālināto mācību izpētē iegūtie dati un informācija, un galvenie secinājumi .....	28
- Nodaļas kopsavilkums .....	28
- Detalizēts pārskats par attālināto mācību izpēti un tajā iegūtajiem secinājumiem .....	29
(IV) Izglītības kvalitāte: kvalitātes dienesta īstenoto kursu laikā iegūtie galvenie secinājumi, izvērtējot kursu dalībnieku veiktos individuālos uzdevumus .....	38
- Nodaļas kopsavilkums .....	38
- Detalizēts pārskats par kvalitātes dienesta īstenotajiem kursiem un tajos gūtajiem galvenajiem secinājumiem .....	38

## Ievads

2021.gada 8.aprīlī Latvijas Republikas Saeima pieņēma Izglītības likuma grozījumus, kuri paredz, ka Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – kvalitātes dienests) sagatavo ikgadēju izglītības kvalitātes izvērtējumu vispārējā un profesionālajā izglītībā un iesniedz to Izglītības un zinātnes ministrijai.

Sagatavotais pirmais izvērtējums ir izstrādāts ar mērķi noteikt faktorus, kuri ietekmē izglītības kvalitāti<sup>1</sup> vispārējā un profesionālajā izglītībā, analizējot šādu kvalitātes dienesta rīcībā esošo informāciju un datus:

1. 2020./2021. mācību gadā notikušo izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu profesionālās darbības novērtēšanā iegūtie rezultāti, kuri salīdzināti ar 2019./2020.mācību gadā iegūtajiem rezultātiem, lai rastu skaidrību par faktoriem, kuri divu gadu periodā ietekmē izglītības kvalitāti;
2. attālināto mācību izpētes rezultāti 2020./2021.mācību gadā, kuri analizēti, salīdzinot ar 2019./2020.mācību gadā iegūtajiem rezultātiem, lai noteiktu faktorus, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, īstenojot attālinātās mācības COVID 19 pandēmijas ierobežojumu apstākļos;
3. 2020./2021.mācību gadā kvalitātes dienesta īstenoto un Izglītības un zinātnes ministrijas finansēto pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursu starprezultāti, kuri salīdzināti ar 2019./2020.mācību gadā iegūtajiem secinājumiem pēc kursu īstenošanas, lai iegūtu datus un informāciju par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti pārvaldības jautājumos.

Izvērtējums ir strukturēts četrās daļās:

1. daļa – kopsavilkums, kurā iekļauti galvenie secinājumi no visām ziņojuma daļām un kura apkopo ziņojumā pieejamo informāciju atbilstoši Izglītības likumā noteiktajam jēdziena “izglītības kvalitāte” definējumam, norādot būtiskākos faktorus, kuri ietekmē izglītības kvalitāti vispārējā un profesionālajā izglītībā četrās jomās – “Atbilstība mērķiem”, “Kvalitatīvas mācības”, “Iekļaujoša vide” un “Laba pārvaldība”, kā arī sniegti ieteikumi izglītības kvalitātes turpmākai pilnveidei;
2. daļa – informācija un analīze par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, kuri iegūti no izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem ziņojumiem;
3. daļa – informācija un analīze par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, uz kuriem norāda akreditāciju laikā īstenoto attālināto mācību izpētē iegūtie dati un informācija;
4. daļa – informācija un analīze par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, kuri atklājas, veicot kvalitatīvo kontentanalīzi, izvērtējot kvalitātes dienesta īstenoto kursu dalībnieku pildītos individuālos uzdevumus.

---

<sup>1</sup> izglītības kvalitāte - izglītības process, saturs, vide un pārvaldība, kas ikvienam nodrošina iekļaujošu izglītību un iespēju sasniegt augstvērtīgus rezultātus atbilstoši sabiedrības izvirzītajiem un valsts noteiktajiem mērķiem. (Saeima, 2021)

## **(I) Kopsavilkums**

1. Atbilstoši Izglītības likumā<sup>2</sup> noteiktajam definējumam izglītības kvalitāte ir izglītības process, saturs, vide un pārvaldība, kas ikvienam nodrošina iekļaujošu izglītību un iespēju sasniegt augstvērtīgus rezultātus atbilstoši sabiedrības izvirzītajiem un valsts noteiktajiem mērķiem.
2. Kopš 2020.gada 6.oktobra Ministru kabineta noteikumu Nr. 618 “Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība” (turpmāk tekstā - MK noteikumi Nr. 618)<sup>3</sup> apstiprināšanas izglītības kvalitātes vērtēšana tiek veikta četrās jomās un 12 kritērijus:
  - 2.1. izglītības iestādes un izglītības programmas akreditācijā: (i) joma “Atbilstība mērķiem” un tās kvalitātes kritēriji “Kompetences un sasniegumi”, “Izglītības turpināšana un nodarbinātība” un “Vienlīdzība un iekļaušana”, (ii) joma “Kvalitatīvas mācības” un tās kvalitātes kritēriji “Mācīšana un mācīšanās”, “Pedagogu profesionālā kapacitāte” un “Izglītības programmu īstenošana”, (iii) joma “Iekļaujoša vide” un tās kvalitātes kritēriji “Pieejamība”, “Drošība un psiholoģiskā labsajūta” un “Infrastruktūra un resursi”;
  - 2.2. izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanā – joma “Laba pārvaldība” un tās kvalitātes kritēriji “Administratīvā efektivitāte”, “Vadības profesionālā darbība” un “Atbalsts un sadarbība”;
  - 2.3. gadījumos, kad izglītības iestāde uzsāk īstenot jaunu izglītības programmu un/vai jaunā izglītības programmas īstenošanas vietā, to atbilstība un kvalitāte tiek izvērtēta, izmantojot četrus kritērijus: “Mācīšana un mācīšanās”, “Pedagogu profesionālā kapacitāte”, “Izglītības programmu īstenošana” un “Infrastruktūra un resursi”.
3. Atbilstoši veiktajam iegūtās informācijas un datu izvērtējumam par izglītības kvalitāti, kas iegūti no izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem ziņojumiem 2020./2021.mācību gadā un 2019./2020.mācību gadā, var secināt, ka izglītības kvalitāti ietekmē šādi faktori:
  - 3.1. izglītības iestāžu pārvaldības kvalitāte jeb izglītības iestāžu vadītāju profesionalitāte, tai skaitā: (i) iestāžu vadītāju zināšanas, prasmes un kompetence vadības un līderības jautājumos, (ii) personāla vadības jeb cilvēkresursu vadības jautājumos, nodrošinot radošu un uz sasniedzamo rezultātu orientētu izglītības iestādes organizācijas kultūru, (iii) komunikācijas prasmes (stratēģiskā, iekšējā un krīzes komunikācija);
  - 3.2. izglītības iestādes vadībai pieejamais finansējums no valsts un dibinātāja izglītības iestādes darbībai, aktuālo pārmaiņu ieviešanai un izglītības programmu kvalitatīvai īstenošanai, ko ietekmē: (i) sadarbības kvalitāte ar dibinātāju un dibinātājam kopumā pieejamie finanšu resursi, kurus var ieguldīt izglītībā un izglītības iestāžu cilvēkresursu attīstībā, (ii) vadītāja profesionalitāte komunicēt un skaidrot izglītības iestādes attīstības stratēģiskos mērķus ne tikai dibinātājam, bet arī izglītības iestādes kopienai, vietējai sabiedrībai un nozares profesionāļiem, tos iesaistot izglītības iestādes darbībā, (iii) pašas izglītības iestādes spēja piesaistīt finansējumu, piemēram, ar projektu vai ziedojumu palīdzību;

<sup>2</sup> <https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums>

<sup>3</sup> Līdz 2020.gada 6.oktobrim bija spēkā 2016.gada 20.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 831 “izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju, vispārējās un profesionālās izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība”.

- 3.3. izglītības iestādes īstenotās sadarbības kvalitāte ar izglītojamo vecākiem, tajā izmantotās formas un veidi, tai skaitā: (i) komunikācija, uzsākot izglītības procesu izglītības iestādē un skaidrojot izglītojamo vecākiem izglītības iestādes kārtību, pedagoģiskā procesa raksturīgās iezīmes, vecāku un izglītojamo atbildību izglītības procesā, (ii) ikdienas īstenotā iekšējā komunikācija starp vecākiem, pedagogiem un izglītojamiem un vecāku kopējā informētība par izglītības iestādes darbību, (iii) vecāku sekmīga iesaiste izglītības iestādes pārvaldībā, piemēram, izglītības iestādes padomē;
  - 3.4. izglītības iestādes programmu īstenošanā izvēlēta pieeja mācību diferenciācijai, individualizācijai un personalizācijai, kā arī pieejamais profesionālais atbalsts izglītības iestādei un izglītības iestādē, tai skaitā: (i) pedagogu izpratne un profesionālās zināšanas par aktualitātēm pedagoģijā (vispārējā izglītībā – kompetenču pieeja izglītībā, profesionālajā izglītībā – prasmju attīstīšanai un pilnveidei, īpaši attālināto mācību īstenošanā), (ii) pedagogu gatavība pārmaiņām, iekļaujošas izglītības un mācīšanās organizācijā pamatprincipu pakāpeniskai ieviešanai, (iii) atbalsta personāla pieejamība un sadarbības kvalitāte ar pedagogiem ikdienas mācībās un problēmsituācijās, kam ir tieša ietekme uz visu iesaistīto pušu labizjūtu;
  - 3.5. veids, kā tiek nodrošināta izglītojamo sekmīga personības izaugsme un pilnveide visa piedāvātā izglītības procesa garumā, tai skaitā: (i) izglītības iestādē personāla dominējošais redzējums jeb paradigma par atbildību par audzināšanu starp vecākiem, izglītojamo un izglītības iestādi, (ii) izglītības iestādē pieejamais atbalsts izglītojamiem vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un darbam ar talantīgajiem izglītojamiem, (iii) izglītojamiem pieejamā pilsoniskās līdzdalības pieredze visā izglītības ieguves procesā.
4. Atbilstoši veiktajam iegūtās informācijas un datu izvērtējumam par izglītības kvalitāti, kas iegūti attālināto mācību izpētē, kas īstenoja 2020./2021.mācību gadā un 2019./2020.mācību gadā izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditāciju laikā, var secināt, ka izglītības kvalitāti ietekmē šādi faktori:
- 4.1. izglītības iestādes pārvaldības kvalitāte. Kā liecina attālināto mācību izpētes rezultāti, izglītības iestādes, kurās vadītāji spēja pārveidot klātienē organizatoriskā darba sistēmu un pielāgot to attālinātajām mācībām, rast atbilstošus didaktiskos un metodiskos risinājumus, ir sekmīgi tikušas galā ar lielāko daļu izaicinājumu attālināto mācību laikā. Un pretēji – izglītības iestādes, kurās vadītāji gaidīja risinājumus no “ārpusē”, domājot, ka valsts vai pašvaldības līmeņa metodiskie ieteikumi spēj dot konkrētus risinājumus izglītības iestādes līmenī, kā arī fokusējās uz “vainīgo meklēšanu”, diemžēl nav sekmīgi tikuši galā ar izaicinājumiem, kuri radušies attālināto mācību gadījumā;
  - 4.2. izglītības iestādes tehniskais un programmnodrošinājums un visu iesaistīto pušu digitālā pratība. Izglītības iestādēm ir ļoti atšķirīgs tehniskais un programmnodrošinājums, kurš ietekmē izglītības kvalitāti. 2020.gada pavasarī aptuveni puse izglītības iestāžu strādāja bez regulārām tiešsaistes nodarbībām, un to ietekmēja fakts, ka izglītības iestādēm bija grūtības ar viedierīču nodrošinājumu, interneta pieslēgumu un/vai tā kvalitāti, trūka prasmju un pieredzes darbam tiešsaistes saziņas platformās, kā arī izglītojamiem nebija pietiekamu prasmju darbam attālinātajās mācībās, bet pedagogiem trūka prasmju vadīt mācības attālināti un kopumā visu iesaistīto digitālā pratība bija minimāla vai viduvēja. Savukārt 2020./2021.mācību gada laikā ir konstatējams būtisks digitālo prasmju pieaugums visiem attālinātajās mācībās iesaistītajiem;
  - 4.3. izglītības iestādes īstenotā komunikācija un atbalsta pasākumu kopums sadarbībai ar vecākiem un izglītojamiem. Izglītības iestādēs, kurās ir pieejams pilnas slodzes atbalsta personāls (izglītības psihologs, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, medmāsa utt.) ir

lielākas iespējas nodrošināt psihoemocionālo atbalstu izglītojamiem un vecākiem, nekā izglītības iestādēs, kurās šo speciālistu nav. Vienlaikus izglītības iestādes rod atbilstošus risinājumus, kuri aptver gan klašu/grupu audzinātāju iesaisti psihoemocionālās spriedzes mazināšanai, gan interešu izglītības pedagogu pārprofilēšanu atbalsta sniegšanai u.tml. Izglītības iestādes, kuras īsteno regulāru komunikāciju ar vecākiem (ne retāk kā reizi mēnesī), veiksmīgāk atrisina dažādus aktuālos izaicinājumus, kuri rodas attālināto mācību laikā. No otras puses, izglītības iestādēm nākas saskarties ar lielu vecāku emocionālo neapmierinātību ar dažādām ar attālinātajām mācībām saistītām situācijām un to radītajiem blakusefektiem;

- 4.4. izglītības iestāžu un pedagogu atvērtība pārmaiņām, prasme un gatavība ieviest pārmaiņas. Attālinātās mācības aktualizē jautājumu par to, kas ir efektīvs izglītības process un kāda veida profesionālā rīcība ietekmē izglītojamo spēju sasniegt rezultātus, īpaši attālinātajās mācībās. Kā apliecina gūtā pieredze, pedagogi, kuri regulāri izvērtē veiktā darba efektivitāti un sasniegtos rezultātus, daudz sekmīgāk pielāgoja mācības, nekā tie pedagogi un izglītības iestādes, kuras centās īstenot visa mācību satura apguvi, pārnesot to pilnā apjomā no klātienē attālināti. Izvērtējot, kuri jautājumi visvairāk sagādājuši izaicinājumus pedagogiem, var konstatēt, ka tie ir atgriezeniskās saites sniegšana ikdienas izglītības procesā un vērtēšanas pielāgošana, atbilstošas tiešsaistes stundu proporcijas noteikšana un jēgpilnums, nepieciešamība noteikt, kuru tēmu apguve ir iespējama tikai klātienē un kuras sekmīgi var apgūt arī tiešsaistē, kā arī laiks, kurš bija nepieciešams mācību kopīgai plānošanai un jaunu mācību materiālu izveidei;
- 4.5. izglītības iestādes iespējas īstenot individuālās un grupu nodarbības/konsultācijas būtiski. Vispārējā izglītībā individuālās un grupu nodarbības sniedza iespēju strādāt ar izglītojamiem, kuriem ir mācību grūtības vai arī radās psihoemocionālie traucējumi, savukārt profesionālajā izglītībā bez individuālo un grupu nodarbību īstenošanas klātienē nav iespējams pilnvērtīgi īstenot izglītības programmu apguvi. Iegūtā pieredze norāda uz faktu, ka turpmāk nepieciešams plānot daudz lielāku individuālo un grupu nodarbību pieejamību, ja nepieciešams turpināt īstenot attālinātās mācības, īpašu uzmanību pievēršot izlaiduma klasēm, izglītojamiem ar mācību grūtībām, kā arī profesionālajā izglītībā-nodarbībām, kuras nodrošina prasmju apguvi. Analizējot iespēju turpmāk īstenot mācības pilnībā attālināti pandēmijas apstākļu ietekmē, nepieciešams ņemt vērā, ka mācības piecgadīgajiem un sešgadīgajiem pirmsskolā, 1.-3.klasē attālināti nav iespējams īstenot vienlīdz kvalitatīvi un būtu primāri saglabājamas klātienē, savukārt 4.-12.klasēs būtu nepieciešams ieviest rotācijas principu un individuālās/grupu konsultācijas dažādu prasmju un ar to saistīto tematu apguvei. Attiecībā uz speciālo izglītību un pirmsskolas izglītību nepieciešams turpināt klātienē izglītību, jo to nodrošināšana attālināti pilnvērtīgi nav iespējama;
- 4.6. izglītības sistēmas pārvaldības kvalitāte un prasme īstenot krīzes komunikāciju. Augstas emocionālās spriedzes apstākļos ir svarīgi sniegt īsus un konkrētus paziņojumus, pēc iespējas izvairoties īsā laikā mainīt ziņojuma saturu un/vai priekšlaicīgi pauzēt paziņojumus, radot gaidas, kuras piepildīt nav iespējams. Izglītības sistēmas pārvaldība attālināto mācību laikā ne vienmēr ņēma vērā, ka praktisku instrumentu ieviešana dzīvē (piemēram, mācību atsākšana pēc ilgāka laika vai pārtraukšana pēc nedēļas klātienē mācībām, āra mācības u.tml.) prasa papildu laiku un resursus, kā arī prasa mainīt izveidoto organizatoriskā, didaktiskā un metodiskā darba sistēmu. Liela daudzuma aptaujas un tajos pieprasītie dati no valsts institūciju puses pandēmijas laikā radīja papildu slodzi izglītības iestāžu vadībai, bet to ieguvumi publiski netika pietiekami atklāti. Tāpat joprojām nav sniegtas skaidras un izprotamas atbildes uz jautājumu, kādēļ vissmagāk COVID 19

pandēmijas skartās valstīs izvēlējās maksimāli ilgi saglabāt atvērtas visu veidu izglītības iestādes, bet Latvijā tās tika slēgtas pie salīdzinoši daudz zemākas saslimstības rādītājiem, kad vienā apdzīvotā vietā, piemēram, bija deviņi vai 12 saslimušie u.tml. To apliecina arī OECD iegūtie dati<sup>4</sup>, ka izglītības iestāžu slēgšanai un mācību pārtraukšanai nav tiešas sasaistes ar to, cik lielā mērā valsts bijusi COVID 19 pandēmijas skarta, bet gan vairāk ar izglītības iestāžu tehnisko nodrošinājumu un gatavību ievērot ierobežojumus klātienē mācībās, un/vai visu iesaistīto gatavību attālinātajām mācībām.

5. Atbilstoši kvalitātes dienesta 2020./2021. un 2019./2020. mācību gadā īstenoto profesionālās pilnveides kursu laikā iegūtajai informācijai no kursu dalībnieku individuālajiem uzdevumiem, kuri analizēti, izmantojot kvalitatīvo kontentanalīzi, var secināt, ka izglītības kvalitāti ietekmē šādi faktori:
  - 5.1. izglītības iestāžu administrācijas un izglītības iestādes dibinātāja redzējums par pašvērtēšanas mērķiem, izglītības iestādes stratēģiskās attīstības un ikgadējās darbības plānošanu un īstenošanu;
  - 5.2. izglītības iestāžu administrācijas un izglītības iestāžu dibinātāja sadarbības kvalitāte un mērķtiecīgums (atbilstošu kvalitatīvo un kvantitatīvo indikatoru noteikšana), tai skaitā: (i) administrācijas un dibinātāja zināšanas un izpratne par valstī noteiktajām prioritātēm, sasniedzamajiem rezultātiem un visu iesaistīto pušu atbildību, (ii) izglītības iestāžu vadītāju un dibinātāju zināšanas, prasmes un kompetence par vadības un līderības jautājumiem;
  - 5.3. izglītības iestāžu vadītājiem un dibinātājiem piedāvātās profesionālās pilnveides kvalitāte un aktualitāte, t.i., nepieciešami regulāri valsts finansēti profesionālās pilnveides kursi, kuros ar noteiktu cikliskumu atjaunot zināšanas par aktualitātēm pedagoģijā, skolvadībā un pārvaldībā, lai varētu sekmīgi īstenot pārmaiņu vadību valsts līmenī.
6. Klasificējot iegūtos rezultātus četrās izglītības kvalitātes vērtēšanas jomās, var konstatēt šādus nozīmīgākos faktoros, kuri ietekmē izglītības kvalitāti Latvijā:
  - 6.1. joma “Atbilstība mērķiem”: (i) izglītības iestādes darbības mērķtiecīgums, t.i., stratēģisko mērķu definēšana atbilstoši valsts noteiktajām prioritātēm (kvalitatīvi un kvantitatīvi), (ii) izglītības iestādē izveidotā sistēma darbam ar talantīgajiem izglītojamiem, (iii) izglītojamiem pieejamā pilsoniskās līdzdalības pieredze visā izglītības ieguves procesā; (iv) vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana izglītojamiem;
  - 6.2. joma “Kvalitatīvas mācības”: (i) pedagogu izpratne un profesionālās zināšanas par aktualitātēm pedagoģijā (vispārējā izglītībā – kompetenču pieeja izglītībā, mācību darba diferenciacija, individualizācija un personalizācija, pedagogcentrēts, izglītojamo centrēts un izglītojamo vadīts izglītības process, integrēta izglītības procesa īstenošana (mācības un audzināšana), digitālā pratība, profesionālajā izglītībā – prasmju attīstīšana un pilnveide, digitālā pratība), (ii) pedagogu informētība un gatavība pārmaiņām, iekļaujošas izglītības un mācīšanās pamatprincipu pakāpeniskai ieviešanai izglītības iestāžu darbībā un pārvaldībā, (iii) atbalsta personāla pieejamība un darbības kvalitāte ar pedagogiem ikdienas mācībās, (iv) individuālo un grupu konsultāciju pieejamība attālināto mācību laikā;
  - 6.3. joma “Iekļaujoša vide”: (i) izglītības iestādē pieejamais atbalsts izglītojamiem vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai, (ii) atbalsta personāla pieejamība problēmsituācijās un to risināšanā, kas veicina visu iesaistīto labizjūtu, (iii) izglītības iestādes tehniskais un

<sup>4</sup> <https://www.oecd.org/education/state-of-school-education-one-year-into-COVID.htm>

- programmnodrošinājums attālināto mācību sekmīgai īstenošanai, (iv) izglītības iestādei pieejamais finansējums izglītības programmu kvalitatīvai īstenošanai un atbilstošas vides veidošanai;
- 6.4. joma "Laba pārvaldība": (i) izglītības iestādes vadītāja un dibinātāja zināšanas, prasmes un kompetence vadības un līderības jautājumos, personāla vadībā, komunikācijas prasmes (stratēģiskā, iekšējā un krīzes komunikācija), finanšu un resursu pārvaldībā; (ii) sadarbības kvalitāte ar izglītības iestādes dibinātāju un dibinātājam pieejamie finanšu resursi, (iii) sadarbības kvalitāte ar izglītojamo vecākiem, tai skaitā pilnvērtīga iesaiste izglītības iestādes pārvaldībā; (iv) izglītības iestādes vadītāja pārmaiņu vadības prasmes, kas nodrošina gatavību ieviest mācīšanās organizācijā darbības pamatprincipus izglītības iestādes pārvaldībā un organizācijas kultūrā, (v) izglītības iestādes vadītāja un dibinātāja zināšanas un izpratne par valstī noteiktajām prioritātēm, sasniedzamajiem rezultātiem un katras iesaistītās puses atbildību.
7. Apkopojot visus izglītības kvalitāti ietekmējošos faktoros un izvērtējot būtiskāko, var konstatēt, ka lielākā ietekme uz izglītības kvalitāti ir:
- 7.1. izglītības iestādes vadītāja un dibinātāja īstenotajai pārvaldības kvalitātei un savstarpējai sadarbībai (zināšanas, prasmes un kompetences, pieejamais finansējums izglītības programmu kvalitatīvai īstenošanai un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai, skolu tīkla efektivitātes nodrošināšana);
- 7.2. izglītības iestādes attīstības plānošanas, īstenošanas un izvērtēšanas kvalitāte (stratēģiskās attīstības plānošana, kvalitatīvo un kvantitatīvo sasniegumu rezultātu noteikšana, efektīva pašvērtēšana);
- 7.3. pedagogu un atbalsta personāla pieejamībai, profesionalitātei (zināšanas, prasmes un kompetences, savstarpējās sadarbības kvalitāte), noslodzei vienā izglītības iestādē un metodiskā atbalsta apjomam un kvalitātei (valsts, pašvaldības un dibinātāja nodrošināts metodiskais atbalsts);
- 7.4. vispārējā izglītībā – sadarbības kvalitāte ar vecākiem (atbalsts un iesaiste audzināšanas jautājumos, vecāku līdzdalība izglītības iestādes pārvaldībā);
- 7.5. profesionālajā izglītībā – sadarbības kvalitāte ar nozares organizācijām (nozares ekspertu iesaiste un līdzdalība izglītības programmu mūsdienīgošanā, aktualizēšanā, lai nodrošinātu nepieciešamo prasmju apguvi, kvalitatīvas prakses vietas, elastība izglītības programmu pielāgošanā/atjaunošanā).
8. Izvērtējot turpmākās attīstības vajadzības, ņemot vērā galvenos secinājumus un visā ziņojumā sniegto informāciju, var konstatēt, ka izglītības kvalitātes veicināšanai nepieciešams:
- 8.1. īstenot regulāru valsts finansētu izglītības iestāžu vadītāju profesionālo pilnveidi par pārvaldības aktuālajiem jautājumiem, padziļinot vadītāju zināšanas piecos jautājumos: vadība, līderība, komunikācija, mācīšanās organizācijas darbības pamatprincipi, digitālā prasme;
- 8.2. sniegt metodisku un praktisku atbalstu izglītības iestāžu attīstības plānošanā, nosakot vienotu standartu visā Latvijā (obligāti valsts līmenī noteiktie uzdevumi, dibinātāja noteiktie uzdevumi un izglītības iestādes izvēlētie aktuālie uzdevumi) un veidojot vienotu sasniegto rezultātu monitoringu;
- 8.3. izvērtēt iespējas īstenot izglītības iestāžu vadītāju sertifikāciju reizi sešos gados kā integrētu profesionālās darbības novērtēšanas daļu, kuras laikā tiek veikta vadītāja zināšanu un prasmju novērtēšana par aktualitātēm pedagogijā, skolvadībā un pārvaldībā,



- lai sekmētu kopējo izglītības iestāžu pārvaldības kvalitāti atbilstoši jaunākajiem pētījumiem nozarē;
- 8.4. nodrošināt valsts līmeņa plašu informatīvu, metodisku un finansiālu atbalsta instrumentu kopumu izglītības iestāžu pārejai uz mācīšanās organizācijā darbības pamatprincipiem (kursi, konferences, praktiski semināri, rokasgrāmatas pedagogiem, izglītības iestāžu vadītājiem, grantu/projektu finansējuma pieejamība dibinātājiem un izglītības iestādēm jaunas pieredzes iegūšanai u.tml.);
  - 8.5. finansēt regulāru tiešsaistes pašmācības materiālu sagatavošanu sadarbībā ar augstskolu mācībspēkiem un nevalstiskajām organizācijām pedagogiem, izglītības iestāžu vadītājiem un dibinātājiem par aktualitātēm pedagoģijā, skolvadībā, pārvaldības jautājumos un visu iesaistīto digitālās prasības pakāpeniskai veicināšanai, lai nodrošinātu visu iesaistīto informētību, kā arī izglītības kvalitātes sistēmisku un pakāpenisku pilnveidi;
  - 8.6. izstrādāt dažādu informatīvo materiālu kopumu izglītības iestāžu vadītājiem, pedagogiem un vecākiem ar īsu un mērķtiecīgu vēstījumu par būtiskākajām pārmaiņām pedagoga darbā, izglītības iestādes vadītāja darbā un kopumā izglītībā tuvākajos gados atbilstoši jaunajam saturam;
  - 8.7. veikt pakāpenisku mācību satura strukturēšanu trīs daļās – obligāti apgūstamais minimums, optimāli apgūstamais saturs un saturs darbam ar talantīgajiem izglītojamiem vai jautājumi satura padziļinājumam, nodrošinot vienotu izpratni par apgūstamo izglītības saturu visās izglītības pakāpēs un sniedzot pedagogiem metodisku atbalstu mācību satura īstenošanā;
  - 8.8. aktualizēt un izvērtēt iespējamus risinājumus mācību priekšmetu didaktikas jautājumu īstermiņa un ilgtermiņa sakārtošanai sadarbībā ar augstākās izglītības iestādēm, lai nodrošinātu uz pētījumiem balstītu mācību priekšmetu kvalitatīvu mācību materiālu sagatavošanu un pieejamību, pedagogu sākotnējo sagatavošanu un profesionālās kompetences pilnveidi kompetenču pieejas izglītībā sekmīgai ieviešanai (piemēram, jaunu maģistra studiju programmu piedāvājums par mācību materiālu un mācību satura izveidi (*curriculum studies*) u.tml.);
  - 8.9. pilnveidot normatīvajos aktos noteikto kārtību un prasību kopumu vispārējā un profesionālajā izglītībā jaunu un esošu izglītības programmu licencēšanai un īstenošanai, lai varētu pamatoti izvērtēt izglītības iestāžu gatavību kvalitatīvi īstenot izglītības programmas un lai dotu iespēju izglītības iestādēm plašāk veikt mācību satura atjaunošanu atbilstoši aktualitātēm mācību saturā, pedagoģijā un darba tirgus prasībām;
  - 8.10. izvērtēt iespējas jau tuvākajā laikā pilnveidot normatīvo regulējumu, lai veidotu pāreju uz izglītības iestāžu akreditāciju jeb izglītības iestāžu kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izvērtēšanu atbilstoši Izglītības likuma 08.04.2021. grozījumiem, vienlaikus saglabājot izglītības programmu akreditāciju gadījumos, kad tiek licencēta jauna izglītības programma, jauna izglītības programmas ieguves vieta vai arī konstatēti būtiski trūkumi kādas izglītības programmas īstenošanā;
  - 8.11. izstrādāt jaunu pieeju kvalitātes vērtēšanā, kura būtu saistīta ar risku identificēšanas sistēmas izveidi un kuras galvenais uzdevums ir veikt padziļinātu izpēti par izglītības iestādē konstatētajiem izglītības kvalitātes riskiem un sniegt atbalstu konstatēto risku sistēmiskai novēršanai;
  - 8.12. izvērtēt iespējas paplašināt pieaugušo un interešu izglītības piedāvājumu profesionālās vidējās izglītības iestādēs (piemēram, digitālo prasmju pilnveide, citu profesiju praktisko iemaņu apguve u.tml.), tādējādi veicinot plašāku prasmju apguvi pieaugušajiem, izglītojamiem, sekmējot viņu konkurētspēju darba tirgū, izglītības kvalitāti un profesionālās izglītības konkurētspēju;

- 8.13.       izvērtēt esošo tiesisko regulējumu sadarbībai ar vecākiem, rodot citas iespējas vecāku atbildības noteikšanai par audzināšanas jautājumiem, kā arī veidojot metodisku valsts līmeņa atbalstu sadarbībai ar vecākiem audzināšanas prasmju pilnveidei ģimenē un vecāku efektīvas līdzdalības nodrošināšanai izglītības iestāžu pārvaldībā;
- 8.14.       veidot mācību materiālus izglītojamo personības pilnveidei un audzināšanas jautājumu sistēmiskai risināšanai (piemēram, mācīšanās ieradumi, tikumi, vērtības), apzinoties esošo situāciju ar atšķirīgu ģimeņu izpratni par atbildību par audzināšanu un pedagogiem nepieciešamo metodisko atbalstu audzināšanas jautājumos izglītības iestādē;
- 8.15.       pilnveidot normatīvajos aktos noteiktās prasības pedagogu izglītībai un kvalifikācijai, lai pedagogi ar vienu augstāko izglītību var iegūt jaunas kvalifikācijas, apgūstot tikai tiem trūkstošos studiju kursus un aktualitātes pedagoģijā, nevis uzsākot pilnu jaunas izglītības programmas apguvi jaunas kvalifikācijas ieguvei;
- 8.16.       definēt jēdzienu “metodiskais darbs” Izglītības likumā un citos atbilstošajos normatīvajos aktos, lai novērstu pārāk atšķirīgu interpretāciju par valsts, pašvaldību, izglītības iestādes dibinātāja un vadītāja atbildību metodiskā darba nodrošināšanā;
- 8.17.       sniegt atbalstu izglītības iestādēm sistēmas izveidei izglītojamo mācīšanās vajadzību agrīnai diagnostikai visās izglītības pakāpēs, lai varētu ieviest iekļaujošas izglītības pamatprincipus;
- 8.18.       veikt padziļinātu izpēti par speciālās un iekļaujošās izglītības kvalitatīvu īstenošanu, lai plānotu sistēmisku darbību speciālās izglītības sakārtošanai turpmākajos gados;
- 8.19.       sagatavot izglītības kvalitātes ekspertus darbam pašvaldībās un izglītības iestādēs, profesionālās pilnveides kursu saturā iekļaujot visus ziņojumā identificētos jautājumus;
- 8.20.       veikt turpmāko 10 gadu izglītības iestāžu tīkla prognozēšanu, ņemot vērā jau esošo pieredzi izglītības programmu un izglītības iestāžu konsolidācijai (struktūrvienības/filiāles, kopīga izglītības programmu īstenošana, dažādu veidu izglītības programmu īstenošana vienā izglītības iestādē vienā apdzīvotā vietā u.tml.) un meklējot jaunas iespējas izglītības iestāžu tīkla efektivitātes nodrošināšanai (izglītības iestāžu vadītāju un dibinātāja profesionalitātes veicināšana, prasību standartizēšanas iespējas, lai mazinātu birokrātiju un izmaksas u.tml.).

***(II) Izglītības kvalitāte: izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtie secinājumi***

*Nodaļas kopsavilkums*

9. Pēdējo divu mācību gadu laikā (2020./2021.mācību gads un 2019./2020.mācību gads) var konstatēt, ka galvenie un būtiskākie pieci faktori, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, ir:
- 9.1. izglītības iestāžu pārvaldības kvalitāte jeb izglītības iestāžu vadītāju profesionalitāte, tai skaitā: (i) iestāžu vadītāju zināšanas, prasmes un kompetence vadības un līderības jautājumos, (ii) personāla vadības jeb cilvēkresursu vadības jautājumos, nodrošinot radošu un uz sasniedzamo rezultātu orientētu izglītības iestādes organizācijas kultūru, (iii) komunikācijas prasmes (stratēģiskā, iekšējā un krīzes komunikācija);
  - 9.2. izglītības iestādes vadībai pieejamais finansējums no valsts un dibinātāja izglītības iestādes darbībai, aktuālo pārmaiņu ieviešanai un izglītības programmu kvalitatīvai īstenošanai, ko ietekmē: (i) sadarbības kvalitāte ar dibinātāju un dibinātājam kopumā pieejamie finanšu resursi, kurus var ieguldīt izglītībā un izglītības iestāžu cilvēkresursu attīstībā, (ii) vadītāja profesionalitāte komunicēt un skaidrot izglītības iestādes attīstības stratēģiskos mērķus ne tikai dibinātājam, bet arī izglītības iestādes kopienai, vietējai sabiedrībai un nozares profesionāļiem, tos iesaistot izglītības iestādes darbībā, (iii) pašas izglītības iestādes spēja piesaistīt finansējumu, piemēram, ar projektu vai ziedojumu palīdzību;
  - 9.3. izglītības iestādes īstenotās sadarbības kvalitāte ar izglītojamo vecākiem, tajā izmantotās formas un veidi, tai skaitā: (i) komunikācija, uzsākot izglītības procesu izglītības iestādē un skaidrojot izglītojamo vecākiem izglītības iestādes kārtību, pedagoģiskā procesa raksturīgās iezīmes, vecāku un izglītojamo atbildību izglītības procesā, (ii) ikdienas īstenotā iekšējā komunikācija starp vecākiem, pedagogiem un izglītojamiem un vecāku kopējā informētība par izglītības iestādes darbību, (iii) vecāku sekmīga iesaiste izglītības iestādes pārvaldībā, piemēram, izglītības iestādes padomē;
  - 9.4. izglītības iestādes programmu īstenošanā izvēlēta pieeja mācību diferenciācijai, individualizācijai un personalizācijai, kā arī pieejamais profesionālais atbalsts izglītības iestādei un izglītības iestādē, tai skaitā: (i) pedagogu izpratne un profesionālās zināšanas par aktualitātēm pedagoģijā (vispārējā izglītībā – kompetenču pieeja izglītībā, profesionālajā izglītībā – prasmju attīstīšanai un pilnveidei, īpaši attālināto mācību īstenošanā), (ii) pedagogu gatavība pārmaiņām, iekļaujošas izglītības un mācīšanās organizācijā pamatprincipu pakāpeniskai ieviešanai, (iii) atbalsta personāla pieejamība un sadarbības kvalitāte ar pedagogiem ikdienas mācībās un problēmsituācijās, kam ir tieša ietekme uz visu iesaistīto pušu labizjūtu;
  - 9.5. veidam, kā tiek nodrošināta izglītojamo sekmīga personības izaugsme un pilnveide visa piedāvātā izglītības procesa garumā, tai skaitā: (i) izglītības iestādē personāla dominējošais redzējums jeb paradigma par atbildību par audzināšanu starp vecākiem, izglītojamo un izglītības iestādi, (ii) izglītības iestādē pieejamais atbalsts izglītojamiem vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un darbam ar talantīgajiem izglītojamiem, (iii) izglītojamiem pieejamā pilsoniskās līdzdalības pieredze visā izglītības ieguves procesā.

*Detalizēts pārskats par izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem datiem, informāciju un secinājumiem 2020./2021.māc.g.*

10. 2020./2021.mācību gadā kvalitātes dienests īstenoja:
  - 10.1. 159 vispārējās izglītības iestāžu un 594 izglītības programmu akreditācijas;
  - 10.2. 19 profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas, 166 profesionālās vidējās izglītības programmu akreditācijas, 22 profesionālās pamatizglītības programmu akreditācijas, 11 arodizglītības programmu akreditācijas, 120 profesionālās pilnveides izglītības programmu akreditācijas, 27 profesionālās tālākizglītības programmu akreditācijas, 547 profesionālās ievirzes izglītības programmu mūzikā un mākslā akreditācijas, 275 profesionālās ievirzes programmu sportā akreditācijas;
  - 10.3. 77 profesionālās izglītības iestāžu vadītāju, 66 pirmsskolu izglītības iestāžu vadītāju un 150 vispārējās izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšana.
11. Izglītības iestāžu, izglītības programmu akreditāciju un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas rezultātu padziļinātai analīzei tika izmantota kvalitatīvā kontentanalīze, izvērtējumā iekļaujot tos rezultātus, kuri ir minēti vairāk nekā pusē akreditācijas ekspertu komisiju ziņojumu. Pārskatāmības nolūkā iegūtie dati tika klasificēti trīs daļās: (i) vispārējā izglītības iegūto datu un informācijas analīzes rezultāti, (ii) profesionālajā izglītībā iegūto datu un informācijas analīzes rezultāti, (iii) izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūto datu un informācijas analīzes rezultāti.
12. 2020./2021.mācību gada izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā galvenie pieci iegūtie secinājumi par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, ir šādi:
  - 12.1. izglītības iestādes vadītāja profesionālā darbība, tai skaitā: (i) vadītāja izpratne par profesionālajiem instrumentiem, ar kuriem īstenot mērķu sasniegšanu un pārmaiņu vadību (līderības un vadības aspekti), (ii) stratēģiskā, iekšējā un krīzes komunikācijas kvalitāte, (iii) sadarbības kvalitāte ar izglītības iestādes dibinātāju un ar to saistītā metodiskā darba piedāvājums un kvalitāte;
  - 12.2. attālinātās mācības, kuras tika īstenotas COVID 19 pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ, ir veicinājušas mācību satura apguves samazinājumu vispārējā un profesionālajā izglītībā vidēji par 30% - 50%; tās radījušas sarežģījumus pilnvērtīgi īstenot nepieciešamo prasmju apguvi visu veidu izglītības programmās, kā arī ietekmējušas visu iesaistīto (izglītojamie, pedagogi, administrācija, vecāki) labizjūtu, īpaši smagi skarot pusaudžu mentālo veselību;
  - 12.3. valsts īstenotās aktuālās pārmaiņas izglītībā pēdējo piecu gadu laikā un ir saistītas ar: (i) kompetenču pieejas ieviešanu vispārējā izglītībā (ESF projekts “Kompetenču pieeja izglītībā” SAM 8.3.1.); (ii) profesionālās izglītības iestāžu sadarbības padziļināšanu ar nozaru vadošajiem ekspertiem, organizācijām un stratēģisko pārmaiņu ieviešanu profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā (ESF SAM 8.5.3) un profesionālās izglītības satura pilnveide (ESF SAM 8.5.2.); (iii) izglītojamiem pieejamais individualizētais atbalsts (ESF projekts PuMPuRS / SAM 8.3.4. un ESF projekts “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”/ SAM 8.3.2.);
  - 12.4. paradigmas maiņa izglītībā, kuru ietekmē (i) pedagogu un izglītības iestāžu vadītāju paaudžu nomaina un vispārējs pedagogu iztrūkums visu veidu izglītības iestādēs, (ii) pedagogu profesionalitāte mācīšanas un mācīšanās jautājumos, īstenojot

pedagogcentrētu, izglītojamo centrētu vai izglītojamo vadītu izglītības procesu, (iii) izglītojamo vecāku augstās gaidas attiecībā pret izglītības iestādēm, kuras nav samērojamas ar vecāku līdzatbildību par audzināšanas jautājumiem un gatavību iesaistīties izglītības iestādes demokrātiskā pārvaldības procesā, (iv) izmaiņas izpratnē par izglītības kvalitāti, ko nosaka normatīvajos aktos veiktie grozījumi un izglītības kvalitātes izvērtēšanai pieejamais datu un informācijas analīzes ietvars, (v) izmaiņas izglītības iestādes darba stratēģiskās un ikgadējās attīstības plānošanā un pašvērtēšanā, veicot pāreju uz kvalitātes vadības sistēmas pieeju un ieviešot mācīšanās organizācijā pamatprincipus izglītības iestāžu pārvaldībā;

12.5. skolu tīkla efektivitāte, kas ietekmē: (i) izglītības iestāžu programmu piedāvājuma daudzveidību un pieejamību vienā izglītības iestādē, (ii) nodrošinājumu ar pedagogiem un atbalsta personālu, (iii) pedagogiskā personāla pilnu slodzi pieejamību vienā izglītības iestādē, (iv) pārvaldības kvalitāti un pieejamo administrācijas darbinieku skaitu izglītības iestādē, (v) izglītojamo skaitu vienā izglītības iestādē.

13. Analizējot vispārējās izglītības iestāžu, izglītības programmu akreditācijās iegūtos rezultātus 2020./2021.mācību gadā, var konstatēt šādus faktoros, kuri ietekmē izglītības kvalitāti:

13.1. COVID 19 pandēmijas radītie ierobežojumi un īstenotās attālinātās mācības, kuru ietekmē var konstatēt mācību satura apguves samazinājumu, ko apliecina visas iesaistītās puses (sīkāk skat. III izvērtējuma daļu);

13.2. 2020./2021.māc.g. aizsākās jaunā satura ieviešana pamatizglītībā un vidējā izglītībā, un izglītības iestādes, neskatoties uz ilglaicīgo attālināto mācību periodu, uzsāka jaunā satura ieviešanu 1., 4., 7. un 10.klasēs (ESF projekts "Kompetenču pieeja izglītībā" SAM 8.3.1.). Akreditāciju laikā visvairāk konstatējama atšķirīga izpratne par to, ko sevī ietver jaunā satura ieviešana jeb kādi ir būtiskākie pilnveidojamie jautājumi izglītības iestādes darbībā, kur redzamas ne tikai pretrunas vienas izglītības iestādes ietvaros, bet kopumā visās izglītības iestādēs nav vienota redzējuma par pārmaiņu kopumu, kura ieviešana ir uzsākta. Pārmaiņu ieviešanu būtiski kavē COVID 19 pandēmijas radītie ierobežojumi un ilgstošas attālinātās mācības, piemērotu mācību materiālu trūkums lielākajā daļā mācību priekšmetu;

13.3. mācīšanas un mācīšanās jautājumu kontekstā var secināt, ka ir pieci lielākie izaicinājumi: (i) izpratne par mācību diferenciaciju, individualizāciju un personalizāciju, (ii) vērtēšanas paradigmas maiņa (formatīvās un summātīvās vērtēšanas proporcija, vērtēšanas formas, veidi un metodes) un ar to saistītā izglītības iestāžu vērtēšanas kārtību pielāgošana divu dažādu izglītības standartu ieviešanai gan pamatizglītībā, gan vidējā vispārējā izglītībā, (iii) pedagogu zināšanas un profesionālā kompetence, kā tiek īstenots integrēts izglītības process (mācības un audzināšana) un kā izglītības procesu un tajā sasniedzamos rezultātus ietekmē pedagogcentrēta (tiek īstenots vairāk nekā 80% gadījumu), izglītojamo centrēta (tiek īstenots aptuveni 15% gadījumu) un izglītojamo vadīta procesa (tiek īstenots ne vairāk kā 5% gadījumu) proporcija izglītības iestādē, (iv) metodiskais darbs un tā kvalitāte, kur var konstatēt ļoti atšķirīgu izpratni par to, kas ir metodiskais darbs un kāda veida atbalstu pedagogiem nepieciešams nodrošināt, (v) ar izglītojamo personības izaugsmi un audzināšanas jautājumiem (piemēram, ieradumu veidošana, jaunu tikumu un vērtību nostiprināšana, sociāli emocionālā mācīšanās) saistīto mācību materiālu ierobežotība, neskatoties uz audzināšanas satura prioritāti izglītībā un normatīvajos aktos;

13.4. analizējot izglītojamo mācību sasniegumus ikdienas mācībās un valsts pārbaudes darbos, var konstatēt, ka aptuveni 30% izglītības iestāžu ir izveidojušas sistēmu, kādā

izglītojamo iegūtie vērtējumi tiek izmantoti, lai pielāgotu mācības un pilnveidotu izglītības procesu, bet aptuveni 70% izglītības iestāžu analizē vērtēšanā iegūto informāciju, tomēr tajā iegūtie secinājumi netiek ieviesti ikdienas procesā, bet paliek tikai fakta konstatācijas līmenī;

- 13.5. izvērtējot atbalsta sniegšanu izglītojamiem, var secināt, ka izglītības iestādes plaši izmanto no valsts puses pieejamo atbalstu no Eiropas Sociālā fonda projektu PuMPuRS (SAM 8.3.4.) un “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” (SAM 8.3.2.);
- 13.6. aptuveni 30% izglītības iestāžu trūkst dažādu veidu kvalificēta atbalsta personāla, tā galvenie cēloņi ir atbilstošu kvalificētu speciālistu trūkums darba tirgū, nepievilcīgais atalgojums, nepilnas slodzes darbs mazajās izglītības iestādēs (līdz 100 izglītojamie), vai arī esošais atbalsta personāls strādā ar lielu pārslogu (piemēram, logopēds vai speciālais pedagogs). Vienlaikus var konstatēt, ka gandrīz visās izglītības iestādēs strādā medmāsas, vai arī tām ir noslēgti līgumi par atbilstošu pakalpojumu nodrošināšanu;
- 13.7. sarunas ar dažādām iesaistītajām pusēm akreditāciju laikā atklāj izaicinājumus, kuri saistās ar speciālās izglītības programmu īstenošanu: (i) vecāki reti ir gatavi atklāt un/vai pieņemt savu bērnu mācību grūtības un medicīniska rakstura izaicinājumus, (ii) ir bērni, kuri regulāri maina izglītības iestādes nediagnosticētu speciālo vajadzību dēļ, (iii) izglītības iestādes nelabprāt veic šo izglītojamo diagnostiku, jo tas nozīmē licencēt speciālās izglītības programmu, papildu atbalsta personāla nepieciešamību un papildu pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi pedagogiem, kam izglītības iestādes ne vienmēr ir gatavas, (iv) sāk veidoties jaunas izglītības iestādes, kurās šie bērni turpina mācības nediagnosticēti speciālajā izglītībā, un faktiski notiek atgriešanās pie plašāka izglītības iestāžu tīkla, kurš īsteno speciālās izglītības programmas iekļaujoši, bet saglabājas proporcionāli liels izglītības iestāžu tīkls, kurās netiek atvērtas speciālās izglītības programmas, vai arī netiek pilnvērtīgi diagnosticētas izglītojamo speciālās vajadzības un dažādu veidu mācīšanās grūtības vecāku nevēlēšanās dēļ, izglītības iestādes nevēlēšanās dēļ vai arī pedagogu un atbalsta personāla trūkuma dēļ. Tas noved pie šķēršļiem, nodrošinot pāreju uz iekļaujošu izglītību, (v) sistēmiski trūkst aktuālo pētījumu, dažāda veida metodiskā atbalsta un valsts līmeņa virzības speciālajā izglītībā. Vienlaikus būtu svarīgi iegūt pētījumos balstītus datus par izglītojamo skaita proporciju (vienā klasē iekļauto bērnu skaits ar speciālajām vajadzībām attiecībā pret kopējo bērnu skaitu klasē), kura dod iespēju īstenot sekmīgu iekļaujošo izglītību;
- 13.8. nozīmīga ietekme uz izglītības procesa kvalitatīvu īstenošanu ir iniciatīvai “Latvijas skolas soma” (pieminēts gandrīz 95% akreditācijas komisiju ziņojumos). Kā liecina iegūtā informācija, “Latvijas skolas soma” nodrošina: (i) izglītojamo personības pilnveidi un pilsonisko audzināšanu (90%), (ii) vienlīdzīgas iespējas visiem izglītojamiem (80%), (iii) mācību satura kvalitatīvu apguvi un mācību satura apguves dažādošanu, tai skaitā attālināto mācību laikā piedāvājums ir būtisks resurss pedagogiem un izglītojamiem un kultūras izpratnes un kultūras izpausmes kompetences attīstīšanas un pilnveides iespēja (60%); (iv) izglītojamo iesaisti pilsoniskās pieredzes gūšanā, iesaistot izglītojamās aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā (30%);
- 13.9. izvērtējot izglītojamo personības pilnveides iespējas, var konstatēt, ka izglītības iestādes piedāvā plašu interešu izglītību, kura nodrošina tradīciju pārmantošanu kultūrizglītībā, tomēr joprojām ir grūtības nodrošināt ar STEM mācību priekšmetiem saistītu interešu izglītību. Izglītības iestādes iesaistās un īsteno dažādas vērtību un personības izaugsmi veicinošas izglītības programmas (piemēram, EKO skolu programma), tomēr ne vienmēr ir iespējams konstatēt šo programmu sasaisti ar izglītības iestādes darbības prioritātēm, misiju, vīziju vai vērtībām, bet tas vairāk norāda uz izpratni,

ka svarīgi piedalīties dažādās aktivitātēs un būt iesaistītiem valsts līmeņa izglītības iestāžu sadarbības tīkļos;

- 13.10. izglītības iestādes kopumā īsteno sekmīgu sadarbību ar izglītojamo vecākiem, bet saglabājas ierobežota vecāku gatavība uzņemties lielāku līdzdalību lēmumu pieņemšanā izglītības iestādē, norobežošanās no savas atbildības problēmsituācijās un vēlēšanās visu atbildību deleģēt izglītības iestādei. Lai mazinātu šo problēmu, būtu nepieciešams pilnveidots normatīvais regulējums vai praktisku ieteikumu kopums izglītības iestādēm;
- 13.11. tiek izmantoti dažādi saziņas veidi ar vecākiem, tomēr visbiežākie ir e-klase un WhatsApp grupas. Izglītības iestādes, kuras īsteno padziļinātas sarunas ar izglītojamo vecākiem par kārtību un pedagoģisko procesu izglītības iestādē pirms mācību uzsākšanas, ir sekmīgākas, veidojot sadarbību ar vecākiem, nekā tās izglītības iestādes, kuras risina pamatā krīzes komunikāciju;
- 13.12. arvien plašāk atklājas problēmas, kuras saistītas ar saziņu ar izglītojamo vecākiem, izmantojot WhatsApp grupas, jo tajās iesaistītie pedagogi saskaras ar vecāku neiecietību vai vecāku gaidām, ka pedagogam ir jāsniedz atbilde par aktuālajiem jautājumiem nekavējoties. Tādējādi izglītības iestādes, kurās ir noteikta kārtība komunikācijai/saziņai ar vecākiem, sekmīgāk risina problēmjautājumus nekā tās, kurās šādas kārtības nav;
- 13.13. akreditāciju rezultāti norāda uz to, ka izglītības iestādēs pamatā ir pozitīvs mikroklimats, tomēr bieži redzams, ka izglītības iestāde nav veikusi regulārus novērojumus vai ieguvusi mērķtiecīgus datus par izglītojamo un pedagogu labizjūtu, un tās apgalvojumi pamatā balstās empīriskos novērojumos;
- 13.14. izvērtējot infrastruktūras un materiāltehnisko resursu pieejamību izglītības iestādēs akreditācijā, var konstatēt, ka izglītības iestādes ir nodrošinātas ar nepieciešamo resursu daudzumu, tomēr trūkst normatīvajos aktos noteiktu prasību vispārējās izglītības programmu licencēšanai/īstenošanai, lai varētu pamatoti izvērtēt, vai izglītības iestāde ir/nav pilnvērtīgi nodrošināta ar atbilstošiem resursiem izglītības programmu īstenošanai;
- 13.15. analizējot izglītības iestāžu darbību demokrātiskuma, lojalitātes un tiesiskuma nodrošināšanā, var konstatēt, ka izglītības iestāžu darbība ir atbilstoša tiesību aktos noteiktajai;
- 13.16. akreditāciju rezultāti pēdējos gados norāda uz līdzīgu skaitu izglītības iestāžu (aptuveni 50% izglītības iestāžu, no kurām 30% regulāri saskaras ar regulāriem sarežģījumiem), kurās ir grūtības nodrošināt pilnvērtīgu darbību kvalificētu pedagogu trūkuma dēļ. To ietekmē šādi faktori: (i) arvien lielāks pedagogu skaits, kuri sasniedz pensionēšanās vecumu, (ii) pedagogu daļēji konkurētspējīgais atalgojums, salīdzinot ar citām iespējam darba tirgū, (iii) prasību kopums pedagoga profesionālajai darbībai, kuru veicina aktuālās pārmaiņas izglītībā, un pedagogi nav gatavi mainīt savu darba veidu/stilu, (iv) augstākās izglītības programmu neelastība, nedodot iespēju apgūt jaunas kvalifikācijas iegūšanai tikai trūkstošos kredītpunktus noteiktos studijuursos, (v) dzīvojamās platības nepieejamība jaunajiem speciālistiem blīvi apdzīvotās vietās, (vi) alternatīvās izglītības iestāžu atšķirīgās prasības pedagogiem un to savietojamība ar spēkā esošajām normatīvo aktu prasībām pedagogu izglītībai un kvalifikācijai (piemēram, valdorfpedagoģijā); (vii) joprojām daļēji efektīvs izglītības iestāžu tīkls, kas rada priekšnoteikumus nepilnu slodžu esamībai izglītības iestādēs, veicina pedagogu darbu vairākās izglītības iestādes vienlaicīgi un rada arī pedagogu pārslodzi;
- 13.17. vērtējot pedagogu profesionālās kompetences pilnveides atbilstību un ar to saistītos datus, var konstatēt, ka gandrīz 90% pedagogu ir ieguvuši nepieciešamo 36h pilnveidi trīs gadu laikā, tomēr bieži (aptuveni 50% akreditāciju) nav iespējams konstatēt, ka pedagogi ievieš praksē un maina savu pedagoģisko darbību, ņemot vērā kursus apgūto.

- Lielākā daļa akreditācijas noslēgumā sniegto ieteikumu norāda uz faktu, ka izglītības iestādēs netiek īstenota mērķtiecīga pārmaiņu vadība no izglītības iestādes vadības puses un pārmaiņu ieviešana mēdz palikt tikai pašu pedagogu ziņā;
- 13.18. joprojām salīdzinoši nepietiekami notiek pedagogu sadarbība izglītības programmu īstenošanā, jo pedagogu sadarbība lielākajā daļā izglītības iestāžu tiek nodrošināta mācību jomās vai metodiskajās komisijās. Faktiski tas nozīmē, ka izglītības iestāžu rīcībā nav pietiekama redzējuma par nepieciešamajām pārmaiņām izglītības programmu īstenošanā, bet ir fragmentēts redzējums pa mācību priekšmetu jomām;
- 13.19. izglītības iestāžu stratēģiskajā un ikgadējā attīstības plānošanā, īstenošanā un pašvērtēšanā var konstatēt, ka pieaug (2020./2021.māc.g. pieaudzis par 20%) izglītības iestāžu skaits, kuras saņem viduvēju kvalitātes novērtējumu (kvalitātes līmenis “pietiekami”), jo pašvērtēšana tiek īstenota formāli, nevis iesaistoties visām mērķgrupām, savukārt iestādes ikgadējās darbības sasaiste ar stratēģiskās attīstības plānošanu un valsts noteiktajām prioritātēm ir minimāla, pamatā fokusējoties uz valsts noteikto minimālo prasību ievērošanu izglītības programmu īstenošanā, nevis demokrātiskas pārvaldības nodrošināšanu;
- 13.20. Īpaši izaicinājumi saistās ar izglītības iestādes padomes un izglītojamo pašpārvalžu darbības efektivitāti. Analizējot akreditāciju rezultātus, var konstatēt, ka aptuveni 20% gadījumu izglītības iestāžu padomes iesaistās lēmumu pieņemšanā pēc būtības, 50% gadījumu tās izpilda noteiktās prasības, 30% gadījumu darbība ir formāla. Savukārt izglītojamo pašpārvalžu darbības kontekstā var secināt, ka lielākā daļa izglītojamo pašpārvalžu turpina savu darbību, organizējot dažādus pasākumus (aptuveni 70% gadījumu), bet tikai aptuveni 30% izglītības iestāžu izglītojamo pašpārvaldes īsteno mērķtiecīgu iesaisti izglītības iestādes pārvaldībā, apgūstot pilsoniskās līdzdalības prasmes;
- 13.21. veicot izglītības iestāžu administrācijas darba kvalitātes izvērtējumu, var konstatēt, ka izglītības iestādes, kurās ir pilna laika vadītājs, ne mazāk kā viens pilnas slodzes vietnieks izglītības jomā un pilnas slodzes vietnieks saimnieciski administratīvajā darbā, spēj īstenot izglītības iestādes pārvaldību sekmīgāk/efektīvāk nekā izglītības iestādēs, kurās vadības komandā ir mazāk nekā iepriekš nosauktie trīs pilnas slodzes administrācijas darbinieki. Mazajās izglītības iestādēs, kurās nav pilnas slodzes trīs minēto darbinieku, darbi ir paveikti uz pārslodzes rēķina, un to parasti paveic izglītības iestādes vadītājs vai arī pedagogi, kam tarifikācijā parādās norāde par citu darbu veikšanu vai arī sabiedriskā kārtā;
- 13.22. akreditāciju rezultāti norāda uz tendenci, ka gadījumos, kad pārmaiņu vadību izglītības un pedagoģijas jautājumos ir uzņēmies izglītības iestādes vadītājs, izglītības iestādes sekmīgāk tiek galā ar nepieciešamajām izmaiņām izglītības iestādes darbā;
- 13.23. izglītības iestādēs ir konstatējama ļoti dažāda izpratne par metodisko darbu, sākot ar ilggadējo pieredzi, kad pedagogi veidoja savus portfolio viena mācību gada laikā, līdz praksei, kurā tiek veidotas mācīšanās grupas vienai vai vairākām izglītības iestādēm kopā, tiek piedāvātas supervīzijas atbalstam pedagogiem u.c. Īpaši aktuāls ir metodiskais atbalsts, kuru izglītības iestādes saņem jaunā satura ieviešanā (piemēram, jaunie mācību materiāli), tomēr nav iespējams konstatēt, ka izglītības iestādēm būtu vienota izpratne par to, kas ir metodiskais darbs un kāda veida darbības būtu īstenojamas metodiskajā darbā;
- 13.24. gandrīz visas izglītības iestādes (96%) īsteno sadarbību ar dažādām nevalstiskajām un starptautiskajām organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, privātajām iestādēm, nozaru vadošajām institūcijām, lai iekļautos valsts aktuālajos pārmaiņu procesos, kā arī īstētu dažādus sadarbības projektus;



- 13.25. aptuveni 30% akreditācijas komisiju ziņojumos rodamas norādes par to, ka izglītības kvalitāte pieaug, pateicoties skolu tīkla konsolidācijai (piemēram, apvienojot vairākas viena vai dažādu veidu izglītības iestādes vienā novadā, mazinot izglītības iestāžu skaitu, kuras īsteno vidējās vispārējās izglītības programmas, pirmsskolas izglītības programmu īstenošanas uzsākšana vispārējās izglītības iestādē u.tml.), jo tādējādi palielinās pilno slodžu skaits pedagogiem, pieaug izglītības programmu piedāvājums izglītības iestādē, palielinās vadītāja vietnieku skaits un ar to saistītā kopējā pārvaldības kvalitāte;
- 13.26. jauna tendence, kuru var novērot izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijās (aptuveni 15% gadījumu), saistās ar izglītības programmu atšķirīgu īstenošanas kvalitāti dažādās struktūrvienībās/filiālēs, pēc vairāku izglītības iestāžu apvienošanas, reorganizācijas vai pievienošanas kādai no izglītības iestādēm. Kā norāda akreditāciju rezultāti, ne vienmēr izglītības iestādes vadītājs veido un prot veidot vienotu izglītības iestādes organizācijas kultūru un kopīgu izglītības programmu īstenošanu, kas rada riskus izglītības kvalitātei, jo faktiski veidojas atšķirīgas organizācijas kultūras dažādās struktūrvienībās / filiālēs, kas nav atbalstāms process;
- 13.27. arvien plašāk vispārējā izglītībā notiek dažādu izglītības pakāpju konsolidācija (pirmsskolu grupas, kuras darbojas pie sākumskolām, pamatskolām vai vidusskolām), pieaug arī izglītības iestāžu skaits, kurās tiek apvienota vispārējās izglītības programmu īstenošana ar profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanu;
- 13.28. izglītības iestādēs raksturīga ļoti atšķirīga sadarbības kvalitāte ar dibinātāju, sākot no ļoti sekmīgas sadarbības līdz ļoti ierobežotai sadarbībai un komunikācijai, kura sākas, pateicoties akreditācijas esamībai. Kā liecina akreditācijas komisiju sniegtās norādes, sadarbību ar dibinātāju ietekmē: (i) dibinātāja zināšanas, prasmes un kompetence visos ar izglītību saistītajos jautājumos (novada / pilsētas izglītības speciālists), (ii) dibinātāja izpratne par atbildību nodrošināt nepieciešamos resursus, infrastruktūru, metodisko atbalstu u.tml. (domes priekšsēdētājs un/vai atbildīgais vietnieks par izglītības jautājumiem), (iii) sadarbībai pieejamais personāls (Izglītības pārvaldē vai Izglītības daļā esošais personāls) un tā pienākumu sadale, (iv) izglītības iestādes vadītāja proaktivitāte sadarbības veidošanā ar dibinātāju, (v) izglītības iestādes vadītāja iesaiste domes darbā (piemēram, domes deputāts). Joprojām jūtama tendence intervijās ar dibinātāju ierobežoti runāt par izglītības iestāžu un to vadītāju izaicinājumiem, jo valda pieņēmums, ka publiski pausta informācija par izaicinājumiem akreditācijas laikā radīs turpmākus sarežģījumus veidot profesionālas savstarpējās attiecības pēc akreditācijas. Tajā pašā laikā atsevišķi akreditācijas ekspertu komisiju vadītāji norāda uz dibinātāju vai to pārstāvju mēģinājumiem tikties neformālās sarunās, lai paustu atšķirīgu redzējumu par izglītības iestādes un tās vadītāja profesionālo darbību no redzējuma, kurš izskan akreditācijas laikā oficiālās intervijas laikā.
14. Lielākā daļa profesionālās izglītības iestāžu regulāri akreditē jaunas izglītības programmas, tādēļ 2020./2021.mācību gada izvērtējumā ir iekļauti tikai tie faktori, kuri būtiski ietekmē izglītības kvalitāti un uz kuriem norāda akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumi. Analizējot profesionālās izglītības iestāžu, izglītības programmu akreditācijās iegūtos rezultātus 2020./2021.mācību gadā, var konstatēt šādus faktoros, kuri ietekmē izglītības kvalitāti:
- 14.1. profesionālajā izglītībā līdzīgi kā vispārējā izglītībā var konstatēt būtisku COVID 19 pandēmijas ietekmi uz izglītības kvalitāti, par ko kvalitātes dienestam pieejamā informācija detalizēti analizēta izvērtējuma (III) daļā;

- 14.2. profesionālās izglītības nozaru eksperti vairāk nekā pusē īstenoto akreditāciju padziļinātu uzmanību pievēršuši tādiem jautājumiem kā: (i) izglītības programmu aktualitāte un atbilstība mūsdienu darba tirgus prasībām, norādot uz nepieciešamību turpināt pilnveidot izglītības programmas un meklēt jaunus didaktiskus un metodiskus risinājumus, kā atjaunot programmu saturisko atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām, (ii) mācību priekšmetu daudzums un apjoms vienas izglītības programmas ietvaros, norādot uz nepieciešamību kritiski izvērtēt esošajās izglītības programmās viena vai otra mācību priekšmeta apjomu, īpaši domājot par profesionālās pilnveides izglītības programmām, kuras tiek akreditētas, (iii) pieejamā materiāltehniskā bāze izglītības programmas īstenošanai un nepieciešamība veikt tās pakāpenisku atjaunošanu un/vai papildināšanu, (iv) profesionālo mācību priekšmetu pedagogu kvalifikācija un informētība par nozares aktualitātēm, iesaistīšanās nozares pasākumos, (v) vispārizglītojošo un specializācijas mācību priekšmetu pedagogu sadarbības veicināšana izglītības programmu īstenošanā, kas joprojām ir pilnveidojama, (vi) atbilstošu un kvalitatīvu prakses vietu nodrošināšana visu veidu izglītības programmās;
- 14.3. profesionālās izglītības iestādēs eksistē ļoti atšķirīgs redzējums par pārmaiņām izglītībā un izglītības kvalitātes jautājumu būtību. To visspilgtāk atspoguļo tādi jautājumi kā: (i) pedagogu izpratne par audzināšanu un pieejām, kā to iespējams īstenot integrēti, pretstatā pieņemumam, ka par audzināšanas jautājumiem profesionālajā pamatizglītībā un profesionālajā vidējā izglītībā atbild tikai grupu audzinātāji vai kuratori; profesionālajā tālākizglītībā un profesionālajā pilnveidē audzināšanas jautājumi ne vienmēr tiek uztverti kā atbilstoši, aizmirstot/ņēmot vērā, ka audzināšana ietver sevī rakstura īpašību un ieradumu kopumu, kurš nepieciešams katrā profesijā, (ii) ļoti atšķirīgā kvalitātē īstenoja pedagogu sadarbība izglītības programmu īstenošanā, ko atklāj atšķirīga pedagogu izpratne par to, ko nozīmē mērķtiecīga izglītības iestādes darbība (stratēģiskie mērķi, kvalitatīvo un kvantitatīvo sasniegumu rezultātu definēšana, pedagogu iesaiste, loma un atbildība par šiem procesiem) un kā notiek kopīgo sasniegumu rezultātu izvirzīšana, (iii) pedagogu un izglītības iestāžu vadības redzējums par izglītības funkcijām mūsdienu sabiedrībā un izglītības iestādes funkcijām un uzdevumiem, (iv) izglītības iestādes ar jau ieviestām kvalitātes vadības sistēmām pretstatā izglītības iestādēm, kuras gatavas īstenot izglītību pamatā normatīvo aktu noteiktajā atbilstības līmenī, (v) profesionālās izglītības iestādes atbildību par iekļaujošas vides radīšanu visiem izglītojamiem, tai skaitā pedagogu atbildību par atbilstoša mācību satura pielāgošanu, pieejamības izglītībā jautājumiem, radot vienlīdzīgas iespējas visiem izglītojamiem, emocionālo un fizisko labizjūtu u.c., (vi) izglītības programmu atjaunošana, paredzot pietiekamu vietu digitālās prasības attīstīšanai un nostiprināšanai visiem izglītojamiem un personālam;
- 14.4. ņemot vērā nozaru ekspertu sniegtos atzinumus akreditācijā un izvērtējot profesionālās vidējās izglītības iestāžu un to īstenoto izglītības programmu elastību un atbilstību dažādām prasībām, kvalitātes dienests ir konstatējis, ka: (i) nozaru ekspertu sniegtās norādes par nepieciešamību pilnveidot izglītības programmu mācību saturu, kurš ir standartizēts un izglītības iestāžu iespējas veikt to pielāgošanu 10% apmērā, būtu jēgpilni palielināt iespējas pielāgot mācību saturu no 10% uz 15% - 25%, lai nozaru ekspertu ieteikumus varētu reāli iedzīvināt, (ii) nav īsti saprotams, kādēļ profesionālās vidējās izglītības iestādes interešu izglītība šobrīd pamatā piedāvā tikai kultūrizglītību, lai gan normatīvo ierobežojumu cita veida interešu izglītībai nav un akreditāciju komisiju ziņojumi atklāj saistību ar 4-5 gadus senām mutiskām norādēm no atbildīgā departamenta speciālistu puses; (iii) nepieciešams palielināt profesionālās pilnveides izglītības programmu piedāvājumu pieaugušajiem, tam no valsts puses nosakot minimālo

īstenojamo apjomu un piešķirot nepieciešamo finansējumu, lai palielinātu profesionālās pilnveides izglītības programmu kvalitāti, kas ne vienmēr ir pietiekama, tās īstenojot profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestādēs, uz ko norāda šo programmu akreditāciju rezultāti;

- 14.5. vērtējot izglītības programmu īstenošanu 2020./2021.mācību gadā, var konstatēt, ka lielākie izaicinājumi saistās ar praktisko nodarbību īstenošanu, kuras faktiski nebija iespējams īstenot nepieciešamajā apjomā un ko varēja konstatēt lielākajā daļā akreditāciju;
- 14.6. līdzīgi kā vispārējā izglītībā, arī profesionālajā izglītībā var konstatēt, ka iepriekšējo gadu izvērtējumu rezultāti, kuri iegūti iestādes darba pašvērtēšanā vai izglītojamo mācību sasniegumu izvērtēšanā, tiek sistēmiski ņemti vērā un iedzīvināti ne vairāk kā 30% izglītības iestāžu, kurās notiek jaunas akreditācijas;
- 14.7. pretēji iestādes iekšējā vērtēšanā īstenojamajai praksei lielākoties veikt analīzi, bet neievieš uzlabojumus iestādes darbā, var konstatēt, ka iepriekšējās akreditācijās jeb ārējā vērtēšanā noteiktie uzdevumi tiek ieviesti lielākajā daļā izglītības iestāžu (vairāk nekā 95% gadījumu) atbilstoši to izstrādātajiem rīcības plāniem;
- 14.8. izvērtējot profesionālajā izglītībā nodarbināto pedagogu atbilstību kvalifikācijas prasībām, var konstatēt, ka nav iespējams iegūt nepieciešamos datus un informāciju par gadījumiem, kad viens pedagogs strādā dažādās izglītības iestādēs un viņa mācīto stundu kopējums pārsniedz 360 stundas, kam būtu nosakāmas papildus prasības pedagoga izglītībai un kvalifikācijai;
- 14.9. profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā sekmīgi darbojas konventi;
- 14.10. analizējot profesionālās ievirzes izglītības programmu mūzikā un mākslā īstenošanas kvalitāti, var konstatēt, ka: (i) pamatā izglītības programmas tiek īstenotas kvalitatīvi, (ii) profesionālās ievirzes izglītībā mūzikā un mākslā lielākie izaicinājumi saistās ar izglītojamo proporciju, kas turpina izglītības iegūvi vidējā profesionālajā izglītībā, kas ne vienmēr ir pietiekama un norāda uz atsevišķām izglītības iestādēm, kuras savā darbībā vairāk īsteno interešu izglītību nevis profesionālās ievirzes izglītību, (iii) aktualizējas jautājumi par profesionālās ievirzes mūzikā un mākslā izglītības iestāžu tīkla efektivitāti, jo ir blīvi apdzīvotas vietas, kurās nav iespējams apgūt profesionālās ievirzes izglītības programmas un pretstatā apdzīvotas vietas, kurās izglītojamo skaits samazinājies vairākas reizes, un, neskatoties uz samazinājumu, ir ļoti plaša izglītības programmu pieejamība, (iv) ir virkne vispārējās izglītības iestāžu, kuras nodrošina profesionālās ievirzes izglītības programmas kā daļu no sava piedāvājuma, bet skolu tīkla efektivitātes izvērtējums šajā kontekstā faktiski nav veikts, (v) parādās dibinātāji, kuri izvēlas reorganizēt vairākas izglītības iestādes, apvienojot vispārējās izglītības iestādi un profesionālās ievirzes izglītības iestādi mūzikā un/vai mākslā, kam ir ietekme uz kopējo skolu tīkla efektivitāti Latvijā, (vi) gandrīz katrā akreditācijas noslēgumā ir redzams, ka kopējais nodrošinājums ar materiāltehniskajiem resursiem ir pietiekams, tomēr to nepieciešams nākotnē sistemātiski uzlabot, (vii) izglītības iestāžu padomju darbība profesionālās ievirzes izglītības iestādēs ir formāla un nepieciešams izvērtēt, vai nepieciešams nodrošināt to darbību turpmāk, (viii) akreditācijas ekspertu komisiju ziņojumos (aptuveni 30%) rodama norāde par nepieciešamību pilnveidot karjeras izglītības kvalitāti profesionālās ievirzes izglītībā mūzikā un mākslā;
- 14.11. analizējot profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanu sportā, var konstatēt, ka: (i) izglītības iestādes īsteno ļoti atšķirīgas funkcijas, ko nosaka tas, vai izglītības iestāde ir pašvaldības dibināta vai privāta izglītības iestāde, (ii) pašvaldību dibinātajās izglītības iestādēs ir redzama sasaiste ar apdzīvotas vietas sporta dzīves nodrošināšanu, ne tikai konkrētu izglītības programmu īstenošana, (iii) valsts līmenī

izglītības programmu īstenošanā ir noteikti precīzi sasniedzamie rezultatīvie rādītāji, kas sekmē kopējo izglītības kvalitāti, (iv) izglītības iestāžu nodrošinājums ar nepieciešamajiem materiāltehniskajiem līdzekļiem ir atbilstošs normatīvajiem aktiem, (v) ir konstatējami izaicinājumi attiecībā uz kvalitatīvu dokumentācijas aizpildīšanu, vērtēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām un izglītojamo skaita izsekojamību, (vi) pārvaldības kontekstā atklājas izaicinājumi saistībā ar izglītības iestādes padomes darbību, jo tā ir formāla.

15. Izvērtējot izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību 2020./2021.mācību gadā, var konstatēt, ka izglītības kvalitāti ietekmē šādi faktori:

15.1. izglītības iestāžu vadītāju prasme sadarbībā ar dibinātāju definēt izmērāmus sasniedzamos rezultātus, kuri ir tieši saistīti ar valsts noteiktajām prioritātēm izglītībā. Kā redzams izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā 2020./2021.mācību gadā, lielākajā daļā gadījumu (65%) definētie mērķi nav izmērāmi un ir sarežģīti tos izvērtēt;

15.2. izglītības iestāžu vadītāju izpratne par pārmaiņām izglītībā un izglītības iestādes vadītāja atbildību pārmaiņu ieviešanā konkrētajā izglītības iestādē. Vadītāji izprot nepieciešamību ieviest normatīvajos aktos noteiktās prasības, tomēr ir redzama ierobežota izpratne par nepieciešamību ieviest aktuālajos pētījumos paustās atziņas, uzskatot, ka tikai normatīvajos aktos noteiktās prasības ir izpildāmas;

15.3. atšķirīga sadarbības kvalitāte ar izglītības iestādes dibinātāju, kuru mēdz ietekmēt tādi faktori kā: (i) dibinātāja veids – valsts (piemēram, profesionālās izglītības iestādes), pašvaldību vai privātā izglītības iestāde, (ii) vadītāja prasme īstenot stratēģisko komunikāciju ar dibinātāju un veidot attiecības izglītības iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanai, (iii) dibinātāja vai tā deleģētā pārstāvja (piemēram, izglītības speciālists) atšķirīgais izpratnes līmenis un interpretācijas par dibinātāja atbildību, to salīdzinot ar izglītības iestādes vadītāju, (iv) izglītības iestādes dibinātāja iespējas sniegt finansiālu atbalstu izglītības iestādes stratēģisko mērķu ieviešanai, (v) izglītības iestādes dibinātāja vai tā deleģētā pārstāvja izpratne par pārmaiņām izglītībā un tajās sasniedzamajiem rezultātiem;

15.4. izglītības iestādes vadītāja zināšanu, prasmju un kompetences līmenis par vadīšanas, līderības un komunikācijas jautājumiem. Gandrīz visi (95%) izglītības iestāžu vadītāji izprot, kas ir administratīvās funkcijas, par kurām ir atbildīgi, lielākā daļa (76%) izprot, kas ir menedžmenta funkcijas, par kurām atbild izglītības iestādes vadītājs. Tomēr lielākie izaicinājumi izglītības iestāžu vadītājiem ir jaušami kontekstā ar izpratni par līderības jautājumiem, kur tikai aptuveni puse vadītāju pēc būtības izprot, ko un kā tieši izglītības iestādes vadītājs var darīt, lai ieviestu pārmaiņas, un kā izglītības iestādes vadītāja personība (rakstura iezīmes) un profesionālā darbība tiešā veidā ietekmē izglītības iestādes organizācijas kultūru un izglītības iestādes personāla gatavību pārmaiņām. Attiecībā uz komunikācijas jautājumiem var secināt, ka lielākajai daļai izglītības iestāžu vadītājiem nepieciešams papildināt profesionālās zināšanas par iekšējo komunikāciju un krīzes komunikācijas jautājumiem;

15.5. viens no lielākajiem izaicinājumiem ir izglītības iestāžu vadītāju izpratne par izglītības iestādes pašvērtēšanu, ko atklāj ne tikai profesionālās darbības novērtēšanas rezultāti, bet arī kvalitātes dienesta īstenotie kursi 2020. un 2021.gadā (skat. sīkāk izvērtējuma IV daļā);

15.6. izglītības iestāžu vadītāji, kuri vada pārmaiņu ieviešanu izglītības procesā, veiksmīgāk nodrošina izglītības iestāžu pāreju uz mācīšanās organizācijā darbības

pamatprincipiem. Situācijās, kurās var identificēt, ka atbildība par izglītības procesā ieviešamajām pārmaiņām ir deleģēta vietniekiem vai metodiķiem (pirmsskolā), nav iespējams konstatēt, ka nepieciešamo pārmaiņu ieviešana būtu vienlīdz sekmīga;

15.7. padziļināti izvērtējot pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtos rezultātus, var konstatēt, ka: (i) pirmsskolās ir jau 2019./2020.mācību gadā uzsākta jaunā satura ieviešana, bet jaunā satura ieviešanā noteiktie pamatprincipi 90% apmērā sakrīt ar 2010.gadā definētajām izglītības satura komponentēm, tādējādi ik pa laikam rodas neizpratne par jauno satura ieviešanā, (ii) pirmsskolas izglītībā integrēta izglītības procesa īstenošana ir primāra, jo bērns apgūst ne tikai klasisko izglītības saturu, bet mācīšanās un sociālās prasmes. Tādējādi nosakot, ka jaunā satura īstenošanā tiek izmantota rotaļnodarbība dienas garumā (piemēram, sākotnēji deviņi dienas notikumi), ir radusies neizpratne par pedagoga un pedagoga palīga pienākumiem un uzdevumiem, ko vēl vairāk apgrūtina izprast sabiedrībā skaļi izskanējušī diskusija par dažādiem pirmsskolas izglītības procesa īstenošanas modeļiem (viens pedagogs un divi pedagoga palīgi vai divi pedagogi un viens pedagoga palīgs) un to, kādā veidā var ieviest rotaļnodarbību dienas garumā, ja vienā grupā strādā tikai viens pedagogs rīta cēlienā, bet pedagoga palīga izglītībai nav definētas prasības normatīvajos aktos, (iii) pirmsskolā liela problēma ir pedagogu trūkums, ko veicina pirmsskolas pedagogu atalgojuma zemā konkurētspēja. Lielākā daļa pedagogu var sekmīgi strādāt arī sākumskolā, interešu izglītībā vai speciālajā izglītībā, kur atalgojums ir konkurētspējīgāks, (iv) pirmsskolas izglītības iestāžu vadītājiem un pedagogiem ir izaicinājumi īstenot sekmīgu komunikāciju ar vecākiem, jo vecāku izpratne un gaidas pret pirmsskolas izglītības procesu nav pietiekamas un ne vienmēr ir samērojamas ar izglītības iestāžu iespējām. Konstatēts, ka gadījumos, kad izglītības iestādes vadītājs vai metodiķis īsteno individuālu ievadsarunu ar katru ģimeni, izskaidrojot izglītības iestādes pakalpojuma būtību un piedāvātās iespējas, bet pēc tam seko izglītības iestādes mērķtiecīgs un sistēmisks darbs vecāku izglītošanā par audzināšanas jautājumiem, kopējā komunikācija ir efektīvāka un visām pusēm saprotamāka; (v) pirmsskolu vadītāju profesionālās darbības novērtēšana ir sākusies tikai 2018.gadā, kā rezultātā pirmsskolu vadītāji daudz lēnāk izprot visu pārmaiņu procesu izglītībā būtību, jo ilgstoši bijuši nodalīti no citām izglītības pakāpēm un apgūstamo pārmaiņu kopums ir daudz lielāks, bet bailes no profesionālās darbības ārējās novērtēšanas rada augstu emocionālo spriedzi gan attiecībās ar dibinātāju, gan ar akreditācijas ekspertu komisiju, (vi) ņemot vērā esošos pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas rezultātus, var konstatēt, ka lielāko izaicinājumu kopumu nākamajos gados radīs tieši nepieciešamība daudz apjomīgāk nodrošināt profesionālās kompetences pilnveidi par visiem pārmaiņu vadības jautājumiem, īpašu uzmanību pievēršot izglītības iestāžu darbības pārejai uz mācīšanās organizācijā darbības pamatprincipiem, (vii) izaicinājumus pārvaldībā rada pirmsskolu dažāda lielums un to iespēja efektīvi izmantot dažādas personāla vadības pieejas, principus un metodes ļoti nelielā izglītības iestādes kolektīvā. Situācija ir atšķirīga gadījumos, kad pirmsskolas izglītības iestāde ir salīdzinoši liela (120 un vairāk izglītojamo) vai arī tā ir vispārējās izglītības struktūrvienība, (viii) pirmsskolu pedagogiem darba specifikas dēļ (nepieciešama nepārtraukta klātbūtne visas dienas garumā) ir papildus izaicinājumi pedagogu profesionālās kompetences jautājumos, jo faktiski nav iespējams nodrošināt kursu esamību un apmeklējumu darba nedēļas ietvaros;

15.8. izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā regulāri nākas saskarties ar secinājumiem par nepietiekamu atbalstu no valsts un pašvaldību puses: (i) tiek norādīts, ka ir vājš metodiskais atbalsts un virsvadība valsts līmenī, (ii) mācību

priekšmetu didaktika nav attīstīta gadiem un mācību materiāli un to kvalitāte nav pietiekami, lai īstenotu visas pārmaiņas nepieciešamajā apjomā un laikā, (iii) atšķiras pašvaldību nodrošinātais atbalsts to dibinātajām izglītības iestādēm un citām pašvaldības teritorijā esošajām izglītības iestādēm, (iv) izglītības iestāžu vadītājiem ir nepieciešams sistemātisks un sistēmisks valsts atbalsts stratēģisko pārmaiņu ieviešanā, sagatavojot gan rokasgrāmatas, gan cita veida uzziņu materiālus, kā arī piedāvājot kvalitatīvu profesionālās kompetences pilnveidi, (v) nepieciešams stratēģiski sakārtot pedagogu sagatavošanas jautājumus, lai novērstu situāciju, kurā šobrīd atrodas lielākā daļa izglītības iestāžu, kurās trūkst pedagogu, bet tie augstākās izglītības absolventi, kuri uzsāk darbu izglītības iestādēs, ir daļēji gatavi darbam, ieviešot aktuālās pārmaiņas izglītībā, (vi) nepieciešams sniegt turpmāku atbalstu izglītības iestādēm, sagatavojot speciālistus izglītības kvalitātes jautājumos, ņemot vērā aktuālos normatīvo aktu grozījumus un izglītības iestāžu atbildību.

*Detalizēts pārskats par izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem datiem, informāciju un secinājumiem 2019./2020.māc.g.*

16. 2019./2020.mācību gadā kvalitātes dienests īstenoja:

- 16.1. 114 vispārējās izglītības iestāžu un 293 izglītības programmu akreditācijas;
- 16.2. 148 profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas, 86 profesionālās vidējās izglītības programmu akreditācijas, 13 profesionālās pamatizglītības programmu akreditācijas, 1 arodizglītības programmas akreditācija, 48 profesionālās pilnveides izglītības programmu akreditācijas, 28 profesionālās tālākizglītības programmu akreditācijas, 384 profesionālās ievirzes izglītības programmu akreditācijas mūzikā un mākslā, 199 profesionālās ievirzes izglītības programmu akreditācijas sportā;
- 16.3. 110 vispārējās izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanu, 31 pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanu un 70 profesionālās izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanu.

17. 2019./2020.mācību gada izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības rezultātu izvērtēšanai tika izmantota kvalitatīvā kontentanalīze, veidojot vienotu izvērtējumu par visu veidu akreditāciju rezultātiem vispārējā un profesionālajā izglītībā. Galvenie secinājumi tika iegūti, apkopojot būtiskākos faktorus un tendences, kuras bija norādītās vairāk nekā pusē akreditācijas ekspertu komisiju ziņojumu.

18. Informācija par 2019./2020.mācību gada analīzes rezultātiem tika publiskota 2020.gada 3.decembrī kvalitātes dienesta rīkotajā tiešsaistes konferencē "Izglītības kvalitātes monitoringa vispārējā izglītībā 2020 – 2023".

19. 2019./2020.mācību gada izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā iegūtie galvenie trīs secinājumi par faktoriem, kuri ietekmē izglītības kvalitāti, ir šādi:

- 19.1. pastāv būtiskas atšķirības izglītības iestāžu vadītāju, pedagogu, dibinātāju un vecāku izpratnē par izglītības kvalitāti un katras puses atbildību, nodrošinot izglītības kvalitāti, tādēļ savstarpējā sadarbībā rodas pārpratumi;
- 19.2. Latvijā izglītības kvalitāte normatīvajos aktos noteiktajā atbilstības līmenī ir nodrošināta gandrīz visās izglītības iestādēs (vairāk nekā 90% akreditāciju). Lielākais

izaicinājums ir vienotas izpratnes veidošana par turpmāk nepieciešamajiem pasākumiem izglītības kvalitātes nodrošināšanai;

19.3. izglītības iestādes veic sistēmisku un mērķtiecīgu darbu izglītības kvalitātes pilnveidei, tomēr to sasniegtie rezultāti mēdz būt ļoti atšķirīgi, un to visvairāk ietekmē: (i) nodrošinājums ar pedagogiem un atbalsta personālu, (ii) pieejamie resursi atbilstošas izglītības vides nodrošināšanai, (iii) laba un demokrātiska pārvaldība izglītības iestādē, (iv) vecāku iesaistes kvalitāte izglītībā (vispārējā un profesionālajā izglītībā), (v) praktisko nodarbību kvalitāte profesionālajā izglītībā, kas atkarīga no sadarbības ar nozari.

20. Apkopojot akreditācijas ekspertu komisiju ziņojumos atrodamo informāciju, var konstatēt, ka:

20.1. izglītības profesionālajā vidē un sabiedrībā kopumā notiek paradigmas jeb redzējuma maiņa par:

- kvalitāti un atbildības līmeni, kuru no izglītības iestādes sagaida vecāki, politikas veidotāji un īstenotāji;
- pedagogu profesiju;
- izglītības iestādes vadītāja lomu, rīcību, profesionālajiem instrumentiem un prioritātēm;
- izglītības iestādes dibinātāja lomu, rīcību, iesaisti izglītības iestādes darbībā;
- iesaistīto pušu gaidas pašlaik nav samērojamas ar pieejamo finansējumu ne izglītības iestādē, ne valstī, un to precīzi apliecina akreditāciju rezultāti;

20.2. 2019./2020. mācību gada akreditāciju rezultāti dod iespēju apgalvot, ka izglītības iestāžu stiprās puses izglītības kvalitātes kontekstā ir:

- prasme ātri rast atbilstošus risinājumus jebkura veida krīzē, tai skaitā Covid-19 krīzē;
- izglītības kvalitāte normatīvo aktu atbilstības līmenī ir nodrošināta gandrīz visās iestādēs Latvijā;
- prasme nodrošināt sekmīgu izglītības procesu, neskatoties uz dažādām ārējām un iekšējām grūtībām, ar ko saskaras izglītības iestādes šajā laikā;
- kopumā labvēlīgs mikroklimats izglītības iestādēs, kas veicina izglītības kvalitāti;
- izglītības iestādēm ir ļoti plašs interešu izglītības piedāvājums, kam ir būtiska ietekme uz izglītojamo personības attīstību un izaugsmi;
- iniciatīva “Latvijas skolas soma” ir būtisks resurss izglītības iestāžu darbībā, un tam ir ietekme gan uz mācību satura kvalitatīvu apguvi, gan uz vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu izglītībā;

20.3. 2019./2020. gada akreditāciju rezultāti norāda uz šādiem izaicinājumiem izglītības iestāžu darbībā:

- Covid-19 pandēmija un ar to saistītie krīzes risinājumi attālinātajās mācībās norāda uz mācību satura apguves samazinājumu no 30% vidējā izglītībā līdz 50% pamatizglītības sākumposmā;
- ir sākusies pāreja uz jaunām kvalitātes vērtēšanas jomām un kritērijiem, kas iezīmē nepieciešamību pastiprināti pievērst uzmanību vienotas izpratnes veidošanai par pašvērtēšanu izglītības iestādē;
- nav iespējams pilnā apjomā īstenot jaunā mācību satura ieviešanu izglītības iestādē atbilstoši plānotajam grafikam. To apgrūtina arī projekta *Skola2030* piedāvāto mācību materiālu kvalitāte, nepietiekama komunikācija un esošās komunikācijas atšķirīgā kvalitāte, nepieciešamo materiālu nesavlaicīga

pieejamība / savlaicīga nepieejamība, kā arī projekta ietvaros finansēto pedagogu profesionālās pilnveides kursu lektoru atšķirīgā darba kvalitāte, kas mazina izglītības iestāžu uzticēšanos nepieciešamajām pārmaiņām;

- kvalificētu pedagogu un atbalsta personāla trūkums visā Latvijā, īpaši izglītības iestādēs, kurās nav pilnas slodzes piedāvājuma, kas samazina kopējo atalgojumu un speciālistu interesi pieteikties vakancēm;
- atšķirīga sadarbības kvalitāte starp dibinātāju un izglītības iestādi, tai skaitā atšķirīgā dibinātāja spēja nodrošināt atbilstošas kvalitātes un mūsdienīgam mācību procesam nepieciešamo infrastruktūru un resursus, kas tādējādi apliecina nepieciešamību sasniegt administratīvi reģionālās reformas mērķus un stiprināt pašvaldību kapacitāti. Īstenotās reformas kontekstā ir būtiski norādīt uz nepieciešamību stiprināt pašvaldību izglītības pārvalžu darbību un pieaugošu atbalstu izglītības iestādēm to teritorijā;
- atšķirīga izpratne par vecāku un izglītojamo atbildību (tiesībām un pienākumiem), par iesaisti mācībās, kas norāda uz nepieciešamību meklēt efektīvus risinājumus jautājuma tūlītējai sakārtošanai, piemēram, slēdzot līgumus ar izglītības iestādi, kuros tiek regulēta pušu atbildība, vai arī īstenojot individuālas pārrunas ar vecākiem pirms izglītojamo uzņemšanas izglītības iestādē u.tml.;
- nepieciešamība pilnveidot pedagogu izpratni par integrēta izglītības procesa īstenošanu (mācības un audzināšana), tai skaitā cieņpilnu un nevardarbīgu komunikāciju mācību stundā un izglītības iestādē, prasmi mazināt pedagogcentrētu izglītības procesu un veidot pāreju uz izglītojamo centrētu un izglītojamo vadītu jeb pašvadītu mācību procesu, izpratni par mācību procesa diferenciaciju un individualizāciju ikdienas mācībās;
- sadarbībā ar augstākās izglītības iestādēm ir nepieciešams veidot padziļinātu izpēti par matemātikas un dabaszinību mācību priekšmetu didaktiskajiem, organizatoriskajiem un metodiskajiem aspektiem vispārējā izglītībā. Sasniegumi ikdienas mācībās un valsts pārbaudes darbos ir būtiskā pretrunā ar šajā jomā ieguldītajiem finanšu līdzekļiem no valsts, pašvaldību un dibinātāju puses;
- pedagogu pārslodze un izdegšana, īpaši attālināto mācību laikā 2020. gada pavasarī;

20.4. viens no pārvaldības un pedagogu darba kopīgajiem izaicinājumiem ir izpratne par pedagoģiskā darba efektivitāti – tiek darīts pārāk daudz ar pārāk zemu efektivitāti, neiegūstot vēlamu rezultātu. Piemēram, īstenots pārāk plašs ārpusklases pasākumu kopums u.c.;

20.5. izvērtējot izglītības kvalitātes dažādus aspektus labas pārvaldības kontekstā, var secināt, ka:

- izglītības iestādes un to vadītāji strādā, ievērojot spēkā esošos normatīvos aktus, tomēr var identificēt ļoti atšķirīgu izpratni un tiesiskā regulējuma interpretāciju valstī kopumā, reģionos un vienas pašvaldības teritorijā esošajās izglītības iestādēs;
- izglītības iestāžu vadītājiem ir nepieciešams daudz lielāks dibinātāja atbalsts tiesiskuma jautājumu kārtošānā, bet izglītības jomas esošais tiesību aktu kopums un tā salīdzinoši lielā detalizācijas pakāpe rada grūtības izglītības iestādēm izprast



normu piemērošanu, kā arī mazina pedagogu radošumu (piemēram, intervijās tiek lietoti tādi apzīmējumi kā “izglītība ir pārregulēta” un “pārkontrolēta” nozare, jo tās darbību šobrīd kontrolē līdz 16 dažādas iestādes u.tml.);

- ir būtiski palielināt izglītības iestādes vadītāja lomu pārmaiņu īstenošanā izglītības procesā. Praksē tas nozīmē, ka ir jāpieaug izglītības iestādes dibinātāja lomai tieši izglītības vides sakārtošanas un tiesiskuma jautājumos;
- izglītības iestādēs ir nepieciešams būtiski pilnveidot pašvērtēšanas procesu un attīstības plānošanu, tajā iesaistot visas puses un izmantojot dažādas metodes. Turpmāk būtu nepieciešams pašvērtēšanas procesā daudz aktīvāk iesaistīties gan izglītības iestādes dibinātājam, gan izglītības iestādes padomei;
- salīdzinoši lēni mainās izglītības iestāžu vadības izpratne par metodisko darbu izglītības iestādēs. Joprojām var sastapties ar situācijām, kad izglītības iestādēs ar metodisko darbu tiek saprasta ārpusstundu pasākumu organizēšana;

20.6. analizējot jautājumus, kas skar pedagogu darba kvalitāti, konstatēts, ka:

- mācību satura plānošanas un apguves jautājumos ir būtiski noteikt ne tikai optimāli sasniedzamo rezultātu, ko definē valsts pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības standarts, bet arī minimālās prasības izglītības kvalitātes kontekstā, pretējā gadījumā samazinās vai palielinās izglītības kvalitātes atšķirības starp dažādām izglītības iestādēm, jo trūkst laika mācību satura kopīgai plānošanai. Turklāt salīdzinoši lielam skaitam pedagogu nav pietiekamu zināšanu mācību satura pielāgošanā un ikdienas izglītības procesa diferenciacijā;
- ir svarīgi jēgpilni plānot un efektīvi izmantot pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi. Ir konstatēts, ka pedagogi labprāt plaši izmanto pieejamos kursus, tomēr nav iespējams apgalvot, ka tas būtiski maina pedagogu ikdienas darbības praksi;
- analizējot izglītojamo un pedagogu savstarpējās attiecības un audzināšanas procesu, var secināt, ka ir svarīgi meklēt jaunas iespējas, programmas un citus instrumentus pedagogu un izglītojamo attiecību pilnveidei. Ir nepieciešams veidot audzināšanas darbu kā visas izglītības iestādes mērķtiecīgu un sistēmisku darba instrumentu, kas netiek ierobežots tikai ar audzinātāja darbu audzināšanas stundās;
- ir nepieciešams meklēt jaunu, efektīvāku modeli, sniedzot profesionālu atbalstu pedagogiem izglītības iestādes līmenī. Pašreizējā kārtība, kurā par atbalsta mehānismiem atbilstoši normatīvajam regulējumam ir atbildīgs izglītības iestādes dibinātājs, nav uzskatāma par pietiekami efektīvu, jo pašvaldības pamatā nodrošina metodiskā darba pakalpojumu tās dibinātajām izglītības iestādēm, nevis visām izglītības iestādēm, kas darbojas to teritorijā;
- izjūtot pedagogu trūkumu, valsts līmenī tiek samazinātas nepieciešamās prasības pedagogu izglītībai. Turpinot samazināt prasības pedagogiem nepieciešamajai izglītībai, var sagaidīt «bumeranga efektu», t.i., ir paredzams, ka izglītības kvalitāte samazināsies, ja nebūs mērķtiecīgi virzīta jauno pedagogu profesionālā pilnveide darba vidē. To apliecina akreditāciju laikā konstatētie mācību stundu vērojumu rezultāti, kuri liecina par pieaugošu didaktisku, metodisku un satura kļūdu daudzumu vērotajās mācību stundās. Ir vērojams, ka kļūdas lielākā apjomā pieļauj pedagogi, kuri ir ieguvuši tiesības īstenot pedagoģisku darbību, apgūstot

- 72h kursus un / vai iegūstot tiesības mācīt jaunu mācību priekšmetu B moduļa kursos augstākajās izglītības iestādēs (piemēram, 160 stundas u.tml.);
- 20.7. valsts līmenī ir nepieciešams meklēt jaunus komunikācijas veidus un kanālus, lai tieši sasniegtu pedagogus, izglītības iestāžu vadītājus, vecākus u.c. par plānotajām un jau notikušajām pārmaiņām izglītībā. Ir redzams, ka informācijas pārsātinātība ir samazinājusi informētību būtiskajos jautājumos;
- 20.8. izvērtējot pirmsskolas izglītības iestāžu darbu, izmantojot vadītāju vērtēšanas rezultātus, var konstatēt, ka:
- darbs tiek īstenots, ievērojot gan iekļaujošas izglītības pamatprincipus, gan kvalitātes būtiskākos aspektus;
  - pirmsskolu gatavība īstenot jaunā mācību satura ieviešanu, ir ļoti atšķirīga. Var konstatēt gan izglītības metodiķu nepārdomātas un absurdas rīcības rezultātus (piemēram, lūgumu atbrīvot visu grupu telpas no rotaļlietām un pasaku grāmatām, jo tās nav saskaņā ar jauno saturu), gan izglītības iestāžu vadītāju atšķirīgu izpratni un gatavību ieviest nepieciešamās pārmaiņas;
  - publiskajā vidē izskanējušie vardarbības gadījumi pirmsskolās visvairāk ir saistīti ar tām iestādēm, kuru vadītāju vērtēšana vēl nav veikta;
  - šobrīd pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāji pārāk lēni piesakās profesionālās darbības novērtēšanai, kas ierobežo kvalitātes dienesta iespējas visaptveroši analizēt šo iestāžu darbības efektivitāti un izglītības kvalitāti;
- 20.9. Īpaša uzmanība turpmāk ir jāpievērš speciālās izglītības kvalitatīvai īstenošanai. Nav pietiekams ne speciālo pedagogu skaits, ne pedagogu profesionālās zināšanas, kā kvalitatīvi nodrošināt speciālās izglītības tālāku īstenošanu. Kā norāda pedagogi speciālās izglītības iestādēs, nav nodrošināts nepieciešamais metodiskais atbalsts un risinājumi jaunā mācību satura īstenošanai speciālās izglītības programmās;
- 20.10. profesionālajā izglītībā iezīmējas būtiskas atšķirības starp izglītības iestādēm, kuras sekmīgi nodrošina sadarbību ar nozari un seko aktualitātēm nozarē, un izglītības iestādēm, kuras formāli izpilda prasības sadarbībai ar nozari, bet praksē šī sadarbība ir nepietiekama. Visbiežāk tas atspoguļojas profesionālās pilnveides izglītības programmās, kurās nav pietiekams praktisko nodarbību apjoms, vai arī tās nav pietiekamā kvalitātē;
- 20.11. apkopojot izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijā un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūto informāciju par attālināto mācību organizēšanu 2020. gada garumā, var izdarīt šādus secinājumus:
- attālinātās mācības bija veids, kā Covid-19 pandēmijas apstākļos nodrošināt izglītības procesa nepārtrauktību krīzes / ārkārtējā situācijā, bet tām ir dažādi blakusefekti;
  - attālināto mācību kontekstā lielākoties palielinājās visu pušu digitālā prasība, pedagogu un izglītojamo slodze, bet samazinājās apgūtā mācību satura apjoms;
  - attālinātās mācības tik lielā apjomā un ilgumā radīja psihoemocionālas problēmas izglītojamiem un pedagogiem;
  - krīzes situācijā noteikto attālināto mācību laikā nepieciešami īpaši risinājumi izlaiduma klasēm, jo izglītojamiem pilnvērtīgi jā sagatavojas eksāmenu kārtīšanai;
  - par aptuveni 20% palielinājās izglītojamo skaits, kuri apgūst izglītību ģimenē vecāku pārliecības, radīto ierobežojumu un citu praktisko aspektu dēļ;

- speciālajā izglītībā attālinātās mācības nav kvalitatīvi īstenojamas, bet klātienē noteiktie epidemioloģiskie pasākumi ir īstenojami daļēji;
- pirmsskolas izglītība ir īstenojama klātienē, bet piecgadīgo un sešgadīgo sagatavošana pamatizglītības ieguvei, kura noteiktos gadījumos tika īstenota attālināti vai ģimenē, nav sniegusi potenciāli iespējamo rezultātu;
- profesionālajā izglītībā (profesionālā pamatizglītība, arodizglītība, profesionālā vidējā izglītība, profesionālā ievirze mūzikā, mākslā, dejā un sportā, profesionālā tālākizglītība un profesionālā pilnveide) nav iespējams īstenot visu veidu praktiskās nodarbības, līdz ar to būtiski samazinās izglītības kvalitāte;
- profesionālās ievirzes izglītībā mūzikā, mākslā, dejā un sportā attālinātās mācības var sekmīgāk izmantot teorētiskajām nodarbībām, bet praktiskajās nodarbībās attālināti nav iespējams apgūt nozīmīgu mācību daļu. Profesionālās ievirzes izglītībā ir redzams izglītojamo skaita samazinājums attālināto mācību dēļ;
- attālināto mācību ietekmē palielinās tālmācības popularitāte gan vispārējā, gan profesionālajā izglītībā.

### ***(III) Izglītības kvalitāte: attālināto mācību izpētē iegūtie dati un informācija, un galvenie secinājumi***

#### *Nodaļas kopsavilkums*

21. Attālināto mācību izpētes rezultātā ir konstatēti seši nozīmīgākie faktori, kuri ietekmē izglītības kvalitāti:
- 21.1. izglītības iestādes pārvaldības kvalitāte ir būtiskākais attālināto mācību ietekmējošais faktors. Kā liecina attālināto mācību izpētes rezultāti, izglītības iestādes, kurās vadītāji spēja pārveidot klātienē organizatoriskā darba sistēmu un pielāgot to attālinātajām mācībām, rast atbilstošus didaktiskos un metodiskos risinājumus, ir sekmīgi tikušas galā ar lielāko daļu izaicinājumu attālināto mācību laikā. Un pretēji – izglītības iestādes, kurās vadītāji gaidīja risinājumus no “ārpusē”, domājot, ka valsts vai pašvaldības līmeņa metodiskie ieteikumi spēj dot konkrētus risinājumus izglītības iestādes līmenī, kā arī fokusējās uz “vainīgo meklēšanu”, diemžēl nav sekmīgi tikuši galā ar izaicinājumiem, kuri radušies attālināto mācību gadījumā;
- 21.2. izglītības iestādes tehniskais un programnodrošinājums un visu iesaistīto pušu digitālā pratība ir otrs nozīmīgākais izglītības kvalitāti ietekmējošais faktors. Izglītības iestādēm ir ļoti atšķirīgs tehniskais un programnodrošinājums, kurš ietekmē izglītības kvalitāti. 2020.gada pavasarī aptuveni puse izglītības iestāžu strādāja bez regulārām tiešsaistes nodarbībām, un to ietekmēja fakts, ka izglītības iestādēm bija grūtības ar viedierīču nodrošinājumu, interneta pieslēgumu un/vai tā kvalitāti, trūka prasmju un pieredzes darbam tiešsaistes saziņas platformās, kā arī izglītojamiem nebija pietiekamu prasmju darbam attālinātajās mācībās, bet pedagogiem trūka prasmju vadīt mācības attālināti un kopumā visu iesaistīto digitālā pratība bija minimāla vai viduvēja. Savukārt 2020./2021.mācību gada laikā ir konstatējams būtisks digitālo prasmju pieaugums visiem attālinātajās mācībās iesaistītajiem;
- 21.3. izglītības iestādes īstenotā komunikācija un atbalsta pasākumu kopums sadarbībai ar vecākiem un izglītojamiem tieši ietekmē izglītības kvalitāti attālinātajās mācībās. Izglītības iestādēs, kurās ir pieejams pilnas slodzes atbalsta personāls (izglītības psihologs, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, medmāsa utt.) ir lielākas iespējas nodrošināt psihoemocionālo atbalstu izglītojamiem un vecākiem, nekā izglītības iestādēs, kurās šo speciālistu nav. Vienlaikus izglītības iestādes rod atbilstošus risinājumus, kuri aptver gan klašu/grupu audzinātāju iesaisti psihoemocionālās spriedzes mazināšanai, gan interešu izglītības pedagogu pārprofilēšanu atbalsta sniegšanai u.tml. Izglītības iestādes, kuras īsteno regulāru komunikāciju ar vecākiem (ne retāk kā reizi mēnesī), veiksmīgāk atrisina dažādus aktuālos izaicinājumus, kuri rodas attālināto mācību laikā. No otras puses, izglītības iestādēm nākas saskarties ar lielu vecāku emocionālo neapmierinātību ar dažādām ar attālinātajām mācībām saistītām situācijām un to radītajiem blakusefektiem;
- 21.4. izglītības iestāžu un pedagogu atvērtība pārmaiņām, prasme un gatavība ieviest pārmaiņas ietekmē kvalitatīvu mācību nodrošināšanu. Attālinātās mācības aktualizē jautājumu par to, kas ir efektīvs izglītības process un kāda veida profesionālā rīcība ietekmē izglītojamo spēju sasniegt rezultātus, īpaši attālinātajās mācībās. Kā apliecina gūtā pieredze, pedagogi, kuri regulāri izvērtē veiktā darba efektivitāti un sasniegtos rezultātus, daudz sekmīgāk pielāgoja mācības, nekā tie pedagogi un izglītības iestādes, kuras centās īstenot visa mācību satura apguvi, pārnesot to pilnā apjomā no klātienē attālināti. Izvērtējot, kuri jautājumi visvairāk sagādājuši izaicinājumus pedagogiem, var konstatēt, ka tie ir atgriezeniskās saites sniegšana ikdienas izglītības procesā un vērtēšanas pielāgošana, atbilstošas tiešsaistes stundu proporcijas noteikšana un jēgpilnums,

nepieciešamība noteikt, kuru tēmu apguve ir iespējama tikai klātienē un kuras sekmīgi var apgūt arī tiešsaistē, kā arī laiks, kurš bija nepieciešams mācību kopīgai plānošanai un jaunu mācību materiālu izveidei;

21.5. izglītības iestādes iespējas īstenot individuālās un grupu nodarbības/konsultācijas būtiski ietekmē izglītības kvalitāti visos izglītības iestāžu veidos. Vispārējā izglītībā individuālās un grupu nodarbības sniedza iespēju strādāt ar izglītojamiem, kuriem ir mācību grūtības vai arī radās psihoemocionālie traucējumi, savukārt profesionālajā izglītībā bez individuālo un grupu nodarbību īstenošanas klātienē nav iespējams pilnvērtīgi īstenot izglītības programmu apguvi. Iegūtā pieredze norāda uz faktu, ka turpmāk nepieciešams plānot daudz lielāku individuālo un grupu nodarbību pieejamību, ja nepieciešams turpināt īstenot attālinātās mācības, īpašu uzmanību pievēršot izlaiduma klasēm, izglītojamiem ar mācību grūtībām, kā arī profesionālajā izglītībā- nodarbībām, kuras nodrošina prasmju apguvi. Analizējot iespēju turpmāk īstenot mācības pilnībā attālināti pandēmijas apstākļu ietekmē, nepieciešams ņemt vērā, ka mācības piec gadīgajiem un sešgadīgajiem pirmsskolā, 1.-3.klasē attālināti nav iespējams īstenot vienlīdz kvalitatīvi un būtu primāri saglabājamas klātienē, savukārt 4.-12.klasēs būtu nepieciešams ieviest rotācijas principu un individuālās/grupu konsultācijas dažādu prasmju un ar to saistīto tematu apguvei. Attiecībā uz speciālo izglītību un pirmsskolas izglītību nepieciešams turpināt klātienes izglītību, jo to nodrošināšana attālināti pilnvērtīgi nav iespējama;

21.6. izglītības sistēmas pārvaldības kvalitāte un prasme īstenot krīzes komunikāciju ir faktors, kurš būtiski ietekmē izglītības kvalitāti. Augstas emocionālās spriedzes apstākļos ir svarīgi sniegt īsus un konkrētus paziņojumus, pēc iespējas izvairoties īsā laikā mainīt ziņojuma saturu un/vai priekšlaicīgi paužot paziņojumus, radot gaidas, kuras piepildīt nav iespējams. Izglītības sistēmas pārvaldība attālināto mācību laikā ne vienmēr ņēma vērā, ka praktisku instrumentu ieviešana dzīvē (piemēram, mācību atsākšana pēc ilgāka laika vai pārtraukšana pēc nedēļas klātienes mācībām, āra mācības u.tml.) prasa papildu laiku un resursus, kā arī prasa mainīt izveidoto organizatoriskā, didaktiskā un metodiskā darba sistēmu. Liela daudzuma aptaujas un tajos pieprasītie dati no valsts institūciju puses pandēmijas laikā radīja papildu slodzi izglītības iestāžu vadībai, bet to ieguvumi publiski netika pietiekami atklāti. Tāpat joprojām nav sniegtas skaidras un izprotamas atbildes uz jautājumu, kādēļ vissmagāk COVID 19 pandēmijas skartās valstis izvēlējās maksimāli ilgi saglabāt atvērtas visu veidu izglītības iestādes, bet Latvijā tās tika slēgtas pie salīdzinoši daudz zemākas saslimstības rādītājiem, kad vienā apdzīvotā vietā, piemēram, bija deviņi vai 12 saslimušie u.tml. To apliecina arī OECD iegūtie dati<sup>5</sup>, ka izglītības iestāžu slēgšanai un mācību pārtraukšanai nav tiešas saistīes ar to, cik lielā mērā valsts bijusi COVID 19 pandēmijas skarta, bet gan vairāk ar izglītības iestāžu tehnisko nodrošinājumu un gatavību ievērot ierobežojumus klātienes mācībās, un/vai visu iesaistīto gatavību attālinātajām mācībām.

*Detalizēts pārskats par attālināto mācību izpēti un tajā iegūtajiem secinājumiem*

22. Kvalitātes dienests ir veicis attālināto mācību izpēti divās daļās: (i) laikā no 2020.gada aprīļa līdz 2020.gada jūnijam, (ii) 2020./2021.mācību gadā. Attālināto mācību izpētē tika iesaistītas visas izglītības iestādes, kurās notika izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas. Atbilstoši izpētes metodikai, akreditācijas eksperti pirmajā izpētes daļā fokusējās uz nepieciešamību iegūt informāciju, kā izglītības iestādes īsteno attālinātās mācības, lai

<sup>5</sup> <https://www.oecd.org/education/state-of-school-education-one-year-into-COVID.htm>

izveidotu strukturētu informāciju par attālināto mācību īstenošanas variantiem, bet otrajā izpētes daļā, meklējot atbildes uz desmit jautājumiem, kuras tika iegūtas daļēji strukturētās intervijās ar izglītības iestādes vadību, pedagogiem, izglītojamiem, vecākiem, atbalsta personālu un dibinātāju.

23. Noslēdzot izpētes pirmo posmu, 2020.gada vasarā, kvalitātes dienests ieguva trīs būtiskākos secinājumus:
- 23.1. lielākajā daļā interviju (92%) visas iesaistītās puses uzskatīja, ka ir raduši atbilstošus ārkārtas risinājumus, lai sekmīgi noslēgtu 2019./2020.mācību gadu;
- 23.2. attālināto mācību pieredze bija būtiski palielinājusi visu iesaistīto pušu digitālo prasību, tomēr aktuāli saglabājās jautājumi par izglītības iestāžu kvalitatīvu programmnodrošinājumu, interneta kvalitāti un pieejamību dažādās vietās, ko intervijās norādīja aptuveni 30% izglītības iestāžu;
- 23.3. izglītības kvalitātes kontekstā bija redzams, ka attālināto mācību rezultāti ir savstarpēji saistīti ar: (i) izglītības iestādes vadības profesionalitāti, tostarp izglītības iestādes vadītāja vadības, pārmaiņu vadības un līderības prasmēm, (ii) izglītības iestādes tehnisko nodrošinājumu, (iii) vecāku gatavību iesaistīties izglītības iestādes darbā un savu bērnu audzināšanā;
- 23.4. kvalitātes dienests konstatēja, ka 2020.gada martā – jūnijā eksistēja trīs dažādi attālināto mācību varianti, kurus īstenoja izglītības iestādes (skat. 1.attēlu)

*1.attēls*

1.variants	2.variants	3.variants
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Nav definēts attālinātajās mācības skolai sasniedzamais rezultāts vai arī rezultāts ir «pabeigt mācību gadu».</li> <li>2. Ir tikai darba lapas, bieži tikai no mācību grāmatām un to darba burtnīcām, tiešsaistes nodarbību nav vai arī tāda ir bijusi tikai vienu vai dažas reizes.</li> <li>3. Ir parastais stundu saraksts, kurš nav pielāgots jaunajai situācijai.</li> <li>4. Sadarbība ar vecākiem ir minimāla vai arī vecāku uzdevums ir nodrošināt mācības pēc skolotāju plāna, atgriezeniskā saite minimāla vai arī netiek ņemta īpaši vērā.</li> <li>5. Vērtēšana nav īpaši pielāgota attālinātajām mācībām.</li> <li>6. Atbalsta personālam nav īsti skaidrs, ko un kā piedāvāt šajā laikā.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Visi saprot, ka attālinātajās mācībās nav iespējams sasniegt to pašu rezultātu ar tiem pašiem līdzekļiem, ko strādājot klātienē, bet ir vienošanās, ko un kā aptuveni darām.</li> <li>2. Ir dažādība pieejās (darba lapas, tiešsaistes nodarbības, projekti utt.).</li> <li>3. Ir pielāgots stundu saraksts attālinātajām mācībām, pedagogi regulāri sadarbojas mācību satura plānošanā.</li> <li>4. Ir saziņa ar vecākiem, tiek pielāgots process, ņemot vērā vecāku atsauksmes, komentārus.</li> <li>5. Skola nodrošina konsultācijas iespējas skolēniem katru dienu gadījumos, kad tas ir nepieciešams un vecākiem nav iespējams sniegt atbalstu.</li> <li>6. Vērtēšana ir pielāgota.</li> <li>7. Atbalsta personāls darbojas atkarībā no pieprasījuma.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ir definēts vienots sasniedzamais rezultāts attālinātajās mācībās.</li> <li>2. Atbilstoši sasniedzamajam rezultātam ir pielāgots mācību saturs un uzdevumi, mācību veids skolā.</li> <li>3. Skolēniem, vecākiem un pedagogiem ir saprotama viņu loma, ko un kā darīt, ja skolēnam nav izdevies tikt galā ar saviem darbiem.</li> <li>4. Tiek padziļināti attīstīta mācišanās mācīties, pašvadība un digitālā prasība.</li> <li>5. Tiek izmantotas pašu radītas daudzveidīgas nodarbības, skola spēj sniegt pedagogiem tehnisku atbalstu šādu nodarbību veidošanā.</li> <li>6. Pedagogi regulāri koordinē savu darbu, ņem vērā vecāku sniegtu atgriezenisko saiti.</li> <li>7. Vērtēšana ir pielāgota attālinātajām mācībām.</li> <li>8. Atbalsta personāls organizē īpašas aktivitātes skolēniem, vecākiem, darbiniekiem un sniedz atbalstu un savus ieteikumus pedagogiem.</li> </ol>

*Izglītības iestāžu darbības principi 2020. gada martā, aprīlī, maijā un jūnijā*

- 23.5. 2020.gada rudenī, īstenojot izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijās vienu klātienes dienu un izvērtējot proporciju, kādā izglītības iestādes īstenoja attālinātās mācības atbilstoši trīs modeļiem, tika konstatēts, ka 1.variantu īstenoja aptuveni 30%

izglītības iestāžu, 2.variantu - aptuveni 60% izglītības iestāžu, 3.variantu īstenoja aptuveni 10% no izglītības iestādēm, kurās tika veikta akreditācija;

23.6. vienlaikus varēja konstatēt, ka attālinātās mācības COVID 19 pandēmijas laikā pazemināja izglītības kvalitāti, ja: (i) izglītības iestāde nav pietiekami tehniski (piemēram, kvalitatīvs interneta pieslēgums, atbilstošas kvalitātes datori/viedierīces) un tehnoloģiski (piemēram, programmatūra) nodrošināta, lai piedāvātu kvalitatīvu izglītības satura apguvi attālināti, (ii) izglītības iestādes vadība gaida visus risinājumus no ārpusē (piemēram, valsts) un vienīgais ir vainīgo meklēšana, (iii) izglītojamiem ir vājas pastāvīgās mācīšanās un laika plānošanas prasmes, tādējādi kopumā mazinot mācīšanās motivāciju, (iv) nav pieejamas tiešsaistes stundas, pedagogu, atbalsta personāla atbalsts gadījumos, kad tas ir nepieciešams (sākotnējā situācijā tiešsaistes stundas bija ļoti ierobežotā apjomā pat līdz 60% izglītības iestāžu); (v) nav samazināts izglītības satura apguves apjoms, tai skaitā mācību stundu skaits vienā dienā, salīdzinot ar klātienē procesu un tādējādi var veidoties pārslodze, (vii) nav pieejamas atgādnēs par darba organizāciju, ikdienas praktiskajiem jautājumiem u.tml., (viii) izglītības iestādē pedagogiem ir zemas digitālās prasmes un nav pieejams atbalsts attālinātajās mācībās no izglītības iestādes un/vai valsts puses, (ix) izglītības iestādē nav noteikts aktīvais darba laiks, kurā pedagogi sniedz atbildes uz jautājumiem, kas tādējādi veicina pedagogu pastiprinātu izdegšanu, (x) tiek izvēlēti atgriezeniskās saites sniegšanas veidi, kuri veido pedagogiem pārslodzi un izdegšanu, (xi) nav atbilstoši pielāgota vērtēšanas sistēma.

24. 2020.gada vasarā pēc kvalitatīvās izpētes pirmās daļas noslēgšanas varēja konstatēt, ka attālinātās mācības ir radījušas arī šādus blakusefektus: (i) pastiprinātu trauksmi un baiļu sajūtu jauniešiem, (ii) izglītojamiem ir grūtības izprast, kurai informācijai var uzticēties un kurai nevar, īpaši ņemot vērā sociālajos tīklos pieejamo plašo dezinformāciju un ģimenēs dažādo izpratni par COVID 19 izplatību, (iii) izglītojamie mēdz daudz retāk fiziski kustēties, (iv) ģimenēs ir palielinājies konfliktu daudzums, (v) ir palielinājies konfliktsituāciju skaits komunikācijā ar ģimenēm par izglītības iestāžu darbu un tā atbilstību spēkā esošajām prasībām, (vi) vecāki mēdz izpildīt uzdotos darbus bērnu vietā, (vii) ir izglītojamie un ģimenes, ar kurām izglītības iestādēm nav iespējams nodrošināt regulāru saziņu un kur nepieciešams sociālo dienestu papildus atbalsts un iejaukšanās, (viii) nav iespējams īstenot kvalitatīvas mācības speciālajā izglītībā attālināti.

25. Kvalitātes dienests par starpizpētes rezultātiem informēja visas iesaistītās puses 2020.gada 19.augusta konferencē pilsētu / novadu izglītības speciālistiem un izglītības iestāžu vadītājiem.

26. Uzsākot izpēti par attālinātajām mācībām otro daļu 2020./2021.mācību gadā, tika formulēti desmit jautājumi, par kuriem daļēji strukturētajās intervijās vai situāciju analizē ar pedagogiem tika meklētas atbildes, lai izprastu izmaiņas, kuras radušās izglītības iestāžu trīs īstenotajos attālināto mācību variantos.

27. Ņemot vērā izglītības iestādes darba specifiku, tika uzdoti viens vai vairāki šādi jautājumi, lai identificētu:

27.1. Kā attālinātajās mācībās, kuras tiek īstenotas COVID 19 pandēmijas radīto ierobežojumu apstākļos, tiek vai tiktu organizēts izglītības process, ja tas notiek klātienē? Kurš un par ko ir atbildīgs (vadība/pedagogi/izglītojamie/vecāki)?

27.2. Kā sadarbojas/sadarbotos pedagogi, plānojot mācību procesu šādā situācijā?

- 27.3. Kuras interneta platformas tiek/tiktu izmantotas saziņai ar izglītojamiem?
  - 27.4. Cik bieži un kāda veida nodarbības notiek/notiktu tiešsaistē?
  - 27.5. Kāda veida atgādnēs izglītojamie saņem/saņemtu sava darba organizēšanai un par kādiem jautājumiem?
  - 27.6. Kāda veida atbalstu pedagogi saņem/varētu saņemt no izglītības iestādes attālināto mācību laikā?
  - 27.7. Kā tiek organizētas individuālās konsultācijas izglītojamajiem, kuru vecākiem nav iespēju sniegt atbalstu saviem bērniem mācībās?
  - 27.8. Ko šajā situācijā dara/darītu atbalsta personāls? Kāda veida pakalpojumus atbalsta personāls piedāvā/piedāvātu?
  - 27.9. Kā izglītības iestādē tiek/tiktu sniegts atbalsts izglītojamajiem, kuriem nav pieejams interneta pieslēgums mājās un/vai viedierīces?
  - 27.10. Kādi ir izglītības iestādes lielākie izaicinājumi attālināto mācību situācijā?
28. Akreditāciju laikā iegūtās atbildes uz uzdotajiem jautājumiem ir apkopotas un tās sniegtas kvalitātes dienesta sagatavotā attālināto mācību izvērtējuma 29.- 32.punktā un apakšpunktos.



29. 2020./2021.mācību gadā, turpinot īstenot kvalitatīvo izpēti par attālināto mācību īstenošanu, kvalitātes dienests konstatēja, ka trīs varianti, kādos izglītības iestādes īsteno attālinātās mācības ir pilnveidojušies, un tos raksturo šāda informācija (skat. 2. attēlu).

2.attēls

1.variants	2.variants	3.variants
Nav definēts attālinātajās mācībās sasniedzamais rezultāts vai arī rezultāts ir "pabeigt mācības".	Visi saprot, ka attālinātajās mācībās nav iespējams sasniegt to pašu rezultātu ar tiem pašiem līdzekļiem, ko, strādājot klātienē, bet ir vienošanās, ko un kā darīt.	Ir definēts vienots sasniedzamais rezultāts attālinātajās mācībās.
Vismaz 30% mācību stundu/nodarbību tiek organizētas tiešsaistē.	Mācību process pārsvarā (50-75%) tiek organizēts tiešsaistē.	Mācību process tiek organizēts gandrīz 100% tiešsaistē (80-100%)
Mācību stundās/nodarbībās tiek izmantotas pārsvarā darba lapas no mācību grāmatām un darba bukticām.	Ir dažādība pieejās (darba lapas, diskusijas, dalīšana grupās u.c.)	Atbilstoši sasniedzamajam rezultātam ir pielāgots mācību saturs un uzdevumi, mācību veids izglītības iestādē.
Pedagogi tiešsaistes stundas veido, prezentācijās izmantojot mācību grāmatu un darba lapas.	Pedagogi tiešsaistes stundas veido, izmantojot gan mācību grāmatu un darba lapas, gan pašu veidotas nodarbības.	Tiek izmantotas pašu veidotas daudzveidīgas nodarbības.
Mācību stundās / nodarbībās pārsvarā eksistē prezentācijas formāts.	Prezentācijas formāts tiek papildināts ar video materiāliem, dalīšanu grupās, Kahoot u.c.	Sasniedzamajam rezultātam un atgriezeniskajai saitei atbilstošs mācību stundas formāts, izmantojot daudzveidīgus un efektīvus IT rīkus.
Pārsvarā tiek veidotas pedagogcentrētas mācību stundas.	Pedagogcentrētas mācību stundas mijas ar izglītojamo centrētām.	Tiek padziļināti attīstīti mācīšanās mācīties, pašvadība un digitālā prasība.
Vērtēšana nav īpaši pielāgota attālinātajām mācībām.	Vērtēšana ir pielāgota attālinātajām mācībām.	Vērtēšana ir pielāgota attālinātajām mācībām.
Ir parastais mācību stundu / nodarbību saraksts, kurš nav pielāgots jaunajai situācijai.	Mācību stundu / nodarbību saraksts ir pielāgots attālinātajām mācībām, pedagogi regulāri sadarbojas mācību satura pilnveidošanā.	Mācību stundu / nodarbību saraksts ir pielāgots attālinātajām mācībām, pedagogi regulāri sadarbojas mācību satura pilnveidošanā.
Pedagogi tiešsaistes mācību stundas / nodarbības organizē bez izglītības iestādes metodiska un tehniska atbalsta.	Izglītības iestāde sniedz tehnisku atbalstu pedagogiem tiešsaistes mācību stundu / nodarbību plānošanā.	Izglītības iestāde sniedz metodisku un tehnisku atbalstu pedagogiem tiešsaistes mācību stundu / nodarbību veidošanā.
Pedagogi sniedz konsultācijas noteiktajā laikā saskaņā ar tarifkāciju.	Izglītības iestāde nodrošina konsultācijas iespējas izglītojamiem katru dienu gadījumos, kad tas ir nepieciešams un vecākiem nav iespējams sniegt atbalstu.	Izglītības iestāde nodrošina konsultācijas attālināti katru dienu un izglītojamiem, kuriem tas nepieciešams, individuāli klātienē.
Atbalsta personālam nav īsti skaidrs, ko un kā piedāvāt šajā laikā.	Atbalsta personāls darbojas pēc pieprasījuma.	Atbalsta personāls organizē īpašas aktivitātes izglītojamiem, vecākiem, darbiniekiem, iesaistās un sniedz atbalstu un savus ieteikumus pedagogiem.
Interesu izglītības pedagogi mācību procesā neiesaistās, organizē atsevišķas interešu izglītības nodarbības tiešsaistē.	Interesu izglītības pedagogi iesaistās mācību procesā atkarībā no klašu audzinātāju un pedagoģu pieprasījuma.	Interesu izglītības pedagogi sadarbojas ar klašu audzinātājiem un pedagogiem un radoši iesaistās mācību un audzināšanas procesā.
Sadarbība ar vecākiem ir minimāla vai arī vecāku uzdevums ir nodrošināt mācības pēc pedagoga plāna, atgriezeniskā saite ir minimāla vai arī netiek īpaši ņemta vērā.	Ir saziņa ar vecākiem, tiek pielāgots process, ņemot vērā vecāku atsauksmes, komentārus.	Izglītojamiem, vecākiem un pedagogiem ir saprotama viņu loma, ko un kā darīt, ja nav izdevies tikt galā ar saviem darbiem. Pedagogi regulāri koordinē savu darbu, ņem vērā vecāku sniegto atgriezenisko saiti.

*Izglītības iestāžu darbības principi 2020./2021.mācību gadā*

30. Analizējot izglītības iestāžu darbības veidus attālinātajās mācībās 2020./2021.mācību gadā, varēja konstatēt, ka: (i) izglītības iestādēs nav vienotas pieejas, kuras atbilstu tikai vienam iespējamam variantam (skat.2.attēlu), (ii) izglītības iestādes izvēlas dažādus organizatoriskos, didaktiskos un metodiskos risinājumus attālināto mācību organizēšanai, piemēram, ir 30% tiešsaistē organizētas mācību stundas (1.variants), ir definēts vienots sasniedzamais rezultāts attālinātajās mācībās (3.variants) un ir saziņa ar vecākiem, tiek pielāgots izglītības process, ņemot vērā vecāku atsauksmes, komentārus (2.variants). Tādējādi nav iespējams konstatēt katra izpētē izmantotā attālināto mācību varianta apmēru, (iii) līdzīgi kā pirmajā attālināto mācību izpētes daļā, var konstatēt, ka izglītības kvalitāti attālinātajās mācībās visvairāk ietekmēja izglītības iestādes vadītāja profesionalitāte, tai skaitā: (a) prasme izveidot organizatorisko sistēmu, kuru visi iesaistītie zina, izprot tās darbības pamatprincipus un ievēro, (b) prasme izveidot izglītības iestādes vienotu redzējumu par to, kas ir efektīva tiešsaistes mācību stunda, (d) prasme definēt visu iesaistīto pušu atbildību attālinātajās mācībās un nodrošināt nepieciešamo komunikāciju, lai katrs iesaistītais izprastu viņa/viņas atbildību, (e) radīt vidi, kurā ir noteikta atgriezeniskās saites kultūra un gatavība pielāgot mācības atbilstoši aktuālajai situācijai, (f) spēja un prasme argumentēt un pamatot savus un administrācijas lēmumus, (g) izveidot komunikācijas kanālus un efektīvu saziņu ar izglītojamiem, pedagogiem un vecākiem, (h) veido piederības un kolektīva kopības sajūtu, darbinieku psihoemocionālo labizjūtu, (i) pakāpeniski vai steidzami risina ar tehnoloģisko nodrošinājumu saistītos jautājumus, nodrošinot arī iespēju pedagogiem dalīties savstarpējā pieredzē un mācīties, (j) rod laiku iepazīties ar citu iestāžu pieredzi, izvēlas labas prakses piemērus, pielāgo un ievieš savā izglītības iestādē, (k) rūpējas par sevi, prot vadīt savas emocijas, atbild par savu uzvedību un vārdiem publiskajā vidē.
31. Lai dažādotu datus un informāciju, kura iegūta izpētes laikā, kvalitātes dienests kursu “Demokrātiska pārvaldība izglītības iestādē” laikā veica 754 izglītības iestāžu vadītāju aptauju par attālinātajām mācībām. Saskaņā ar aptaujā iegūtajiem datiem, tika konstatēts:
- 31.1. 85,8% aptaujas dalībnieku uzskata, ka attālinātās mācības pilnveidoja visu iesaistīto digitālās prasmes,
- 31.2. 77,9% uzskata, ka krīzes situācijā īstenoto attālināto mācību laikā, ir svarīgi nodrošināt sabalansētu izglītojamo noslodzi pie viedierīcēm,
- 31.3. 69,9% aptaujāto uzskata, ka krīzes situācijā īstenotajās attālinātajās mācībās, izglītojamie apgūst mazāku mācību satura apjomu nekā klātienē mācībās,
- 31.4. 64,6% izglītības iestāžu vadītāju uzskata, ka attālinātās mācības ir iespējams izmantot noteiktu tēmu/tematu apguvei arī turpmāk pēc atgriešanās mācībās klātienē,
- 31.5. 59,4% aptaujāto piekrita apgalvojumam, ka attālinātās mācības bija vienīgais krīzes risinājums, kurš nodrošināja iespēju turpināt izglītības ieguvu.
32. Apkopojot 2020./2021.mācību gadā kvalitātes dienesta attālināto mācību izpētes laikā iegūto informāciju un datus, var konstatēt, ka attālinātajām mācībām ir bijusi nozīmīga ietekme uz izglītības kvalitāti, tai skaitā:
- 32.1. attālinātās mācības ir nodrošinājušas būtisku visu iesaistīto digitālo prasmju pilnveidi, ko būtu svarīgi saglabāt arī turpmāk, ņemot vērā valsts noteiktās prioritātes attiecībā uz digitālo transformāciju. Visefektīvākais veids šī procesa saglabāšanai ir attiecināms uz vidējās izglītības posmu, kurā varētu noteikt attālināto mācību apguvi kā obligāti īstenojamu mācību sastāvdaļu klātienē mācībās;

- 32.2. attālinātās mācības, kuras tika īstenotas krīzes situācijā, nav uzskatāmas par līdzvērtīgu risinājumu ikdienas mācībās, bet gan par atbilstošu risinājumu, lai nodrošinātu izglītības ieguves nepārtrauktību epidemioloģisko ierobežojumu situācijā;
- 32.3. attālinātās mācības ikdienas situācijā ir nepieciešamas, lai varētu: (i) diferencēt, individualizēt un personalizēt izglītības procesu jeb pielāgot to izglītojamo spējām, vajadzībām un interesēm; (ii) pilnveidot visu izglītības procesā iesaistīto digitālo prasību jeb kompetenci; (iii) paplašināt un kvalitatīvi uzlabot izglītības programmas ietvaros īstenojamo mācību priekšmetu, kursu vai to daļu piedāvājumu vidējā vispārējā izglītībā; (iv) rast praktiskus risinājumus, kā izglītības iestādes var attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes izglītojamiem, izmantojot sinhrono un asinhrono mācīšanos, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; (v) efektīvizēt izglītības procesu un uzlabot izglītības kvalitāti apstākļos, kad ir ierobežots augsti kvalificētu speciālistu un/vai pedagogu skaits, kas var nodrošināt izglītības satura apguvi studiju programmā un/vai izglītības programmā;
- 32.4. izglītības procesā attālinātās mācības ir veicinājušas nevienlīdzības pieaugumu izglītības kvalitātes ziņā – ir izglītības iestādes, kurās attālinātās mācības ir veicinājušas mācību procesa apjomīgāku individualizāciju un/vai personalizāciju, jo izglītības iestāde ir izmantojusi iespēju radīt jaunus tālmācības un/vai attālinātu mācību materiālus. Turpretī ir arī izglītības iestādes, kuras lielāko daļu atbildības par izglītības procesu ir atstājušas vecākiem bez pienācīga apjoma atbalsta sniegšanas no izglītības iestādes puses un kuras norāda pamatā uz valsts atbildību sakārtot virkni priekšnosacījumu, lai tās varētu pilnvērtīgi īstenot attālinātās mācības (piemēram, savlaicīga skaidrība par īstenošanas modeļiem, piešķirtais finansējums piemaksām pedagogiem par attālināto darbu u.tml.);
- 32.5. krīzes situācijā īstenotā attālinātajā izglītības procesā apgūtā mācību satura apjoms ir samazinājies vidēji par 30 – 50% atkarībā no izglītojamo vecumposma un izglītības iestādes izvēlētajās pieejas attālināto mācību īstenošanai;
- 32.6. aptuveni 30% izglītības iestāžu pedagogu bija grūtības veikt mācību satura samazinājumu un ņemt vērā izglītojamo iespējas kvalitatīvi attālināti apgūt visas plānotās tēmas mācību gada ietvaros, jo mācību saturs nav strukturēts trīs daļās – obligāti apgūstamais minimums, optimāli apgūstamais saturs, un satura padziļinājums jeb darbs ar talantīgajiem izglītojamiem. Kā izpētes gaitā norādīja izglītības iestāžu vadītāji, dibinātāju pārstāvji un paši pedagogi, tieši grūtības izprast, cik ilgu laiku būs attālinātais mācību process un kuras daļas no mācību satura būtu apgūstamas primāri, ir iezīmējis nepieciešamību citādākā veidā strukturēt mācību saturu arī valsts līmenī. Nepieciešams arī apzināties, ka pedagogiem ir liela slodze un faktiski trūkst laika, lai pilnvērtīgi spētu saplānot izglītības iestādes ietvaros minimāli apgūstamo saturu. Tā rezultātā radās vai varēja rasties pārslodze klasēs, kur pedagogi nebija elastīgi attiecībā uz mācību satura samazināšanu un uzskatīja, ka viss saturs ir apgūstams pilnā apjomā arī attālināti;
- 32.7. attālinātās mācības 2020. un 2021.gadā ir būtiski ietekmējušas izglītojamo, pedagogu un izglītojamo vecāku labizjūtu, lielāko ietekmi atstājot uz pusaudžu mentālo veselību. Kā liecina kvalitātes dienesta iegūtā informācija no sarunām ar izglītības iestāžu personālu, psihoemocionālo stāvokli tieši ietekmē: (i) bērnu un jauniešu pavadītais laiks pie ekrāna, kā rezultātā mēdz rasties veselības problēmas, padziļināties atkarības, rodas svara pieaugums no pārāk mazas fiziskās kustības, (ii) daļai izglītojamo, īpaši pusaudžu vecumā rodas stress no vajadzības ieslēgt kameru un skatīties uz sevi ekrānā, (iii) papildus pienākumi bērniem un jauniešiem, esot mājās (mazāko brāļu un māsu pieskatīšana, mājas kurināšana, ēst gatavošana utt.), (iv) nelīdzsvarota slodze dažādās nedēļas dienās un/vai tiešsaistes stundu skaita ziņā, ko ietekmē nepietiekama izglītības iestādes vadības

pārraudzības īstenošana. Savukārt, psihoemocionālo stāvokli uzlabo un stresu mazina: (i) regulāras pedagogu un izglītojamo, un/vai izglītojamo savstarpējās sarunas par dzīvi un emocionālo labizjūtu attālināto mācību laikā, (ii) izglītības iestāžu pedagogi, kuri spēj motivēt izglītojamos, neskatoties uz dažādām grūtībām, kuras rodas no pārslodzes attālināto mācību laikā, (iii) nākamai nedēļai zināms laika plānojums, (iv) noteikta sistēma/kārtība, kā rīkoties problēmu gadījumā (gan personīgu izaicinājumu situācijās, gan mācību darbā, piemēram, kā rīkoties, ja nevaru ieslēgt video kameru mācību laikā u.tml.), (v) īpaši izvēlētas izglītības programmas sociāli emocionālās mācīšanās veicināšanai vai arī atbalsta personāla mērķtiecīgs darbs, sniedzot atbalstu izglītojamiem un viņu ģimenēm;

- 32.8. profesionālajā izglītībā pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ samazinājies prasmju apguves apjoms, kas ietekmē iegūtās izglītības kvalitāti, bet atsevišķos gadījumos kultūrizglītībā (piemēram, baletā) bez noteiktām infrastruktūras iespējām (piemēram, speciālā grīda) attālinātā veidā vispār īstenot prasmju apguvi nav iespējams;
- 32.9. profesionālās ievirzes izglītībā (mūzika, māksla, dejas, sports) attālināto mācību ietekmē ir redzama tendence izglītojamo skaita samazinājumam un praktisko iemaņu samazinājums vai zudums;
- 32.10. speciālajā izglītībā attālinātās mācības faktiski nav īstenojamas, jo izglītojamiem ir nepieciešams pastāvīgs atbalsts no pedagogu puses, ko lielākoties nav iespējams aizstāt ar vecāku sniegtu atbalstu;
- 32.11. pirmsskolas izglītības iestādēs var redzēt iestāžu vadītāju ierobežotu izpratni par attālināto mācību īstenošanu piecgadīgajiem un sešgadīgajiem, neizprotot, kādā veidā un kādā apjomā attālinātās mācības nepieciešams nodrošināt obligāto izglītību iegūstošajiem bērniem attālinātā veidā;
- 32.12. visu veidu izglītības iestādēs ir daļēji pietiekams tehnoloģiskais un programmnodrošinājums turpmākai attālinātu mācību īstenošanai, ko raksturo: (i) atšķirīgs un ierobežots viedierīču skaits, kurš ir pieejams pedagogiem un izglītojamiem, (ii) atšķirīgs un ierobežots interneta pieslēguma ātrums un kvalitāte;
- 32.13. attālināto mācību īstenošana pārmaiņus ar iespēju atgriezties izglītības iestādē pēc reģionālā/apdzīvotas vietas principa, kurā izglītības iestāde atsāk mācības un pārtrauc pie noteikta saslimstības rādītāja, daļēji palīdz risināt ar izglītības kvalitāti saistītos izaicinājumus, jo izglītojamiem pēc atgriešanās izglītības iestādē paiet noteikts adaptācijas periods, kurā audzināšanas un socializācijas jautājumi dominē pār mācībām;
- 32.14. īstenojot attālinātās mācības pēc reģionālā/apdzīvotas vietas saslimstības rādītāja, vispārējās izglītības iestādēm nepieciešams papildus laiks, lai: (i) pielāgotu izglītības iestādes vidi jaunajām epidemioloģiskajām prasībām, (ii) sakārtotu drošu izglītojamo nogādāšanu uz izglītības iestādi un atpakaļ, kas ne vienmēr ir pilnvērtīgi iespējams, ja izglītības iestādi apmeklē izglītojamie no dažādām apdzīvotām vietām, (iii) sakārtotu ēdināšanas jautājumus (piemēram, operatīvi iepērkot pārtikas produktus);
- 32.15. profesionālajā izglītībā mācību atsākšana un pārtraukšana pēc reģionālā/apdzīvotas vietas saslimstības rādītāja sniedz ne tikai iespējas, bet arī rada sarežģījumus, jo izglītojamie ierodas uz mācībām no dažādām apdzīvotām vietām ar dažādiem saslimstības rādītājiem, izmantojot sabiedrisko transportu;
- 32.16. izglītības iestādes daļēji jēgpilni spēja izmantot āra mācību iespējas, ko apliecina dažādi kuriozi (piemēram, izglītības iestāde izvietojusi galdus un tāfeli mācībām ārā pie temperatūras +3 grādi, un notiek ikdienišķs mācību process ar tam raksturīgajām iezīmēm, bērniem esot ārā apģērbā un cimdos u.tml.);

32.17. valsts amatpersonu īstenotā komunikācija par attālināto mācību īstenošanu radīja situācijas, kurās izglītības iestādēm un vecākiem bija grūtības izprast, kā organizēt individuālās konsultācijas (piemēram, brīdī, kad tika paziņots, ka ir iespējams organizēt individuālās konsultācijas, daļa vecāku saprata, ka individuālās konsultācijas ir obligāti nodrošināmas visiem izglītojamiem u.tml.).

***(IV) Izglītības kvalitāte: kvalitātes dienesta īstenoto kursu laikā iegūtie galvenie secinājumi, izvērtējot kursu dalībnieku veiktos individuālos uzdevumus***

*Nodaļas kopsavilkums*

33. Kvalitātes dienesta īstenotie profesionālās pilnveides kursi izglītības iestāžu vadītājiem un vietniekiem norāda uz šādu trīs nozīmīgāko faktoru ietekmi uz izglītības kvalitāti:
- 33.1. izglītības iestāžu administrācijas un izglītības iestādes dibinātāja redzējums par pašvērtēšanas mērķiem, izglītības iestādes darbības plānošanu un īstenošanu ir nozīmīgākais faktors, kas ietekmē iestāžu darbības efektivitāti;
- 33.2. izglītības iestāžu administrācijas un izglītības iestāžu dibinātāja sadarbības kvalitāte un mērķtiecīgums (atbilstošu kvalitatīvo un kvantitatīvo indikatoru noteikšana), tai skaitā: (i) administrācijas un dibinātāja zināšanas un izpratne par valstī noteiktajām prioritātēm, sasniedzamajiem rezultātiem un visu iesaistīto pušu atbildību, (ii) izglītības iestāžu vadītāju un dibinātāju zināšanas, prasmes un kompetence par vadības un līderības jautājumiem;
- 33.3. izglītības iestāžu vadītājiem un dibinātājiem piedāvātās profesionālās pilnveides kvalitāte un aktualitāte, t.i., nepieciešami regulāri valsts finansēti profesionālās pilnveides kursi, kuros ar noteiktu cikliskumu atjaunot zināšanas par aktualitātēm pedagoģijā, skolvadībā un pārvaldībā, lai varētu sekmīgi īstenot pārmaiņu vadību valsts līmenī.

*Detalizēts pārskats par kvalitātes dienesta īstenotajiem kursiem un tajos gūtajiem galvenajiem secinājumiem*

34. 2019./2020.mācību gadā un 2020./2021.mācību gadā līdz izvērtējuma gala redakcijas sagatavošanai 2021.gada jūlijā kvalitātes dienests ir īstenojis un noslēdzis šādus profesionālās kompetences pilnveides kursus, kurus finansēja Izglītības un zinātnes ministrija:
- 34.1. Izglītības iestāžu direktoru un direktoru vietnieku profesionālās kompetences pilnveides **24h kursi „Izglītības iestādes darbības tiesiskie pamati”** (apliecības par kursu beigšanu kvalitātes dienests ir izsniedzis 467 dalībniekiem). Kursu saturā bija iekļauti tādi jautājumi kā kvalitātes vērtēšanas sistēma izglītībā, izglītības kvalitātes monitorings, pašvērtēšanas kārtība izglītības iestādē, aktualitātes izglītības iestāžu darbības tiesiskuma un izglītības kvalitātes nodrošināšanas jautājumos;
- 34.2. Izglītības pārvalžu darbinieku un pašvaldību izglītības speciālistu **36h profesionālās kompetences pilnveides kursi „Pašvaldības funkcijas un darbība, īstenojot tiesiskuma pārraudzību izglītībā”** (apliecības izsniegtas 131 dalībniekam). Kursos apskatīti tādi jautājumi kā pašvaldības darbība izglītībā, izglītības iestāžu dibināšana, reģistrācija un likvidācija, tiesiskuma pārraudzības jautājumi Covid-19 infekcijas ierobežojumu laikā, darba tiesību aktuālie aspekti izglītības iestāžu darbībā, aktuālie jautājumi par attālinātām mācībām izglītības kvalitātes kontekstā, reemigrējošo bērnu un jauniešu integrācija izglītības iestādēs, izglītības iestāžu vadītāju vērtēšana un akreditācija, plānotie Izglītības likuma grozījumi, izglītības kvalitātes monitorings, projekta “PuMPuRS” pieredze, izglītības iestādes dibinātāja iesaiste izglītības tiesiskuma pilnveidē;
- 34.3. Profesionālās pilnveides **16h kursi “Izglītības iestādes pašvērtēšanas kārtība pirmsskolas izglītības iestādē”** (apliecību saņēma 625 dalībnieki). Kursos saturā tika iekļauti tādi jautājumi kā pirmsskolas izglītības iestāžu darbības tiesiskie pamati, pašvērtēšanas pamatprincipi pirmsskolas izglītības iestādē, izglītības iestādes pašvērtēšanas kritēriji un pašnovērtējuma ziņojums, izglītības iestādes vadītāju

profesionālās darbības novērtēšana, dokumentu izpēte pirms izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas, valsts izglītības informācijas sistēmas tarifkācijas un pārskatu jautājumi, pirmsskolas izglītības iestāžu darbības uzraudzības būtiskākie problēmjautājumi un aktualitātes COVID 19 kontekstā.

- 34.4. Profesionālās pilnveides **16h kursi “Izglītības iestādes pašvērtēšanas kārtība profesionālajā izglītībā”** (apliecības tika izsniegtas 368 dalībniekiem). Kursu ietvaros tika apskatīti tādi jautājumi kā izglītības iestāžu darbības tiesiskie aspekti profesionālajā izglītībā, izglītības kvalitātes vērtēšana un pašvērtēšanas pamatprincipi izglītības iestādē, pašvērtēšanas metodika profesionālajā izglītībā, pašnovērtējuma ziņojums un tā sagatavošana, akreditācijas un izglītības iestādes vadītāja profesionālās darbības novērtēšanas metodika, dokumentu izpēte pirms kvalitātes vērtēšanas profesionālajā izglītībā, profesionālās izglītības iestāžu darbības uzraudzības būtiskākie secinājumi.
35. 2020. gada 3. decembrī notika tiešsaistes konference “Izglītības kvalitātes monitorings vispārējā izglītībā 2020–2023” (plašāka informācija par konferenci lasāma apakšsadaļā “2.2.7. ESF projekta 8.3.6.2. pasākuma projekta “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” īstenošana”.
36. Visi kursu un konferenču materiāli (prezentācijas, video ieraksti, metodiskie atbalsta materiāli) ir pieejami kvalitātes dienesta tīmekļa vietnes [www.ikvd.gov.lv](http://www.ikvd.gov.lv) sadaļā “Metodiskie materiāli”.
37. Ņemot vērā lielo profesionālās pilnveides kursu skaitu, kuri fokusējās uz pārmaiņām izglītības iestāžu pašvērtēšanā, pašvērtēšanas procesa kvalitāti un pašnovērtējuma ziņojuma sagatavošanas jautājumiem, kvalitātes dienests izvērtējumā par izglītības kvalitāti vispārējā profesionālajā izglītībā ir iekļāvis kursu dalībnieku sniegto atbilžu kvalitatīvās kontentanalīzes rezultātus, analizējot kursu dalībnieku individuālajos uzdevumos sniegtās atbildes.
38. Izvērtējot kopumā vairāk nekā 1500 kursu par pašvērtēšanas un izglītības iestādes darba plānošanas un īstenošanas jautājumiem dalībnieku sniegtās atbildes, var konstatēt šādus izglītības kvalitāti ietekmējošus faktoros:
- 38.1. izpratne par izglītības iestādes stratēģiskās attīstības plānošanu, tās sasaisti ar ikgadējo un ikdienas darba plānošanu, īstenošanu un pašvērtēšanu ir nepietiekama un to ietekmē: (i) izglītības iestādes vadītāja sagatavotība darbam pirms apstiprināšanas amatā, (ii) izglītības iestādes vadītāja izpratne par demokrātisku pārvaldību un tās īstenošanas iespējām, (iii) nozares politikas dokumentu pārzināšana un attīstības plānošanas un pašvērtēšanas procesa sasaiste ar valstī noteiktajām attīstības prioritātēm, tai skaitā izmērāmu sasniedzamo rezultātu definēšanu, (iv) dibinātāja un/vai tā deleģēta pārstāvja izpratne par sasniedzamo rezultātu izglītībā un izglītības iestādes darbībā, (v) dibinātāja un/vai tā deleģētā pārstāvja kapacitāte sadarbībai un atbalsta sniegšanai izglītības iestāžu vadītājiem;
- 38.2. izglītības iestāžu vadītāju redzējums par pašvērtēšanas procesu un izglītības iestādes pašnovērtējuma ziņojuma sagatavošanu pamatā (70% no analizētajām atbildēm) tiek saistīts ar akreditācijas vajadzībām, nevis ar izglītības iestādes pašvērtēšanas procesa ietekmi uz izglītības iestāžu darbības kvalitāti un efektivitāti;
- 38.3. izglītības iestāžu vadītāji daļēji (46% no analizētajām atbildēm) izprot valsts prioritāšu sasaisti ar izglītības iestāžu un vadītāju darbības prioritāšu plānošanu, jaucot to ar izglītības iestāžu ikdienas normatīvajos aktos noteikto prasību nodrošināšanu sekmīgai izglītības programmu īstenošanai. Var konstatēt, ka lai arī izvirzītās prioritātes un mērķi

ir aktuāli un gandrīz vienmēr pastarpināmi sasaistāmi ar valsts prioritāšu īstenošanu, tomēr tie lielākoties saistīti ar izglītības iestāžu pamatfunkciju nodrošināšanu, bet definētie sasniedzamie rezultāti nav izmērāmi, un tos var īstenot neierobežotu laika posmu visā stratēģiskās plānošanas periodā, par atbilstošu uzskatot jebkuru sasniegto rezultātu;

- 38.4. pirmsskolas izglītības iestādēs var konstatēt ierobežotu vadītāju izpratni (53% no analizētajām atbildēm) par izglītības iestādes darba plānošanas, īstenošanas un pašvērtēšanas jautājumiem, tai skaitā vadītāja darba pašvērtēšanu, jo salīdzinoši nesēn - 2018.gadā - uzsāka vadītāju darba profesionālā novērtēšana. Skatot kursu laikā iegūtos rezultātus individuālajos uzdevumos par pašvērtēšanu kopsakarībā ar pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas rezultātiem pēdējo divu gadu laikā, var konstatēt, ka lielākā daļa ieteikumu (63% gadījumos) ir attiecināmi uz vadītāju zināšanām, prasmēm un kompetenci īstenot vadības procesu, kurš nav tikai administratīvu prasību ieviešana, bet ietver trīs vadītāja darba funkciju kopumu – līderības prasmju, menedžmenta prasmju un administratīvo prasmju kopumu, tai skaitā prasmi definēt izmērāmus sasniedzamos rezultātus izglītības iestādes vadītāja profesionālajā darbībā;
- 38.5. profesionālās izglītības iestāžu vadītāju (profesionālā pamatizglītība un profesionālā vidējā izglītība) sniegtās atbildes individuālajos uzdevumos (80% no analizētajām atbildēm) norāda uz atbilstošu izpratni par izglītības iestāžu pašvērtēšanas kvalitāti un šo izglītības iestāžu darbības tiešu sasaisti ar valstī noteiktajām attīstības prioritātēm. Analizējot to kopsakarībā ar izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanā iegūtajiem rezultātiem, var konstatēt, ka kvalitāti ir ietekmējis mērķtiecīgs Eiropas Sociālā fonda projekta (SAM 8.5.3) sniegtais metodiskais atbalsts, dodot iespēju vadītājiem apgūt gan izglītības iestādes attīstības stratēģijas izstrādi, gan cilvēkresursu attīstības plānu izstrādi u.c. pārvaldībā nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences;
- 38.6. profesionālās ievirzes izglītībā mūzikā, mākslā un dejā kursu dalībnieku sniegtās atbildes par pašvērtēšanas procesu, pašnovērtējuma ziņojumu sagatavošanu un ar to saistītais izglītības iestāžu vadītāju veiktais darbs norāda uz nepieciešamību aktualizēt vienotu izpratni par izglītības iestādes galvenajām funkcijām un profesionālās ievirzes mūzikā, mākslā, dejā izglītības lomu/vietu profesionālajā izglītībā Latvijā. Daļa no saņemtajām atbildēm (35% no analizētajām atbildēm) norāda uz to, ka profesionālās ievirzes izglītības iestādes ne vienmēr vairs pilnvērtīgi veic to galveno funkciju - sagatavot augstas kvalitātes māksliniekus, kuri var turpināt izglītības iegūvi profesionālajā vidējā izglītībā - bet to lielākais devums saistāms ar interešu izglītības nodrošināšanu un/vai kopienas vajadzībām kultūras tradīciju pārmantošanā. Analizējot kursus iegūtos rezultātus, var konstatēt, ka pretrunīgums iestāžu darbības mērķos un sasniedzamajos rezultātos atklājas arī izpratnē par pašvērtēšanas procesu un pašvērtēšanas procesā, jo aptuveni puse (49%) iestāžu vadītāju/kursu dalībnieku norāda, ka nav iespējams viennozīmīgi definēt konkrētus un izmērāmus mērķus, pēc kuriem varētu noteikt, cik sekmīgi savas funkcijas veic profesionālās ievirzes izglītības iestādes mūzikā, mākslā un dejā;
- 38.7. profesionālās ievirzes izglītībā sportā kursu dalībnieku sniegtās atbildes norāda uz to, ka 40% kursu dalībnieku ir grūtības saredzēt savstarpēju saikni starp izglītības iestādes funkcijām atbilstoši valstī esošajiem normatīvajiem aktiem, izglītības iestādes profesionālajā ievirzē sportā normatīvajos aktos noteiktajām funkcijām un izglītības iestādes vadītāja pienākumiem. Kā liecina kursu laikā iegūtie dati, profesionālās ievirzes izglītībā sportā iestāžu vadītāju profesionālā kapacitāte ir ļoti atšķirīga tāpat kā vadītāju



- gatavība fokusēties ne tikai uz profesionālās ievirzes izglītības mērķiem, bet arī uz izglītības iestāžu darbības būtiskajiem mērķiem un darbības veidu;
- 38.8. profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītību pārstāvošie kursu dalībnieki uzskata, ka pašvērtēšanas procesa kvalitāti ierobežo salīdzinoši nelielās īstenotās izglītības programmas (piemēram, profesionālajā pilnveidē), pedagogu piesaiste uz vienas programmas īstenošanas laiku, lielākā daļa no izglītības iestādēm ir privātas, un to darbībā izteikti dominē efektivitātes jautājumi, kuri atklājas, piemēram, dibinātāja gatavībā ieguldīt pārvaldības kvalitātē, metodiskā atbalsta nodrošināšanā, kā arī izglītojamo lielā mainība vai pieejamo finanšu resursu apjoms, kas ir atkarīgs no iestādes iesaistīšanās iepirkumos, kurus izsludina valsts iestādes (piemēram, Nodarbinātības valsts aģentūra vai Valsts izglītības attīstības aģentūra, u.tml.);
- 38.9. kā norāda kursu dalībnieki, kuri strādā speciālajā izglītībā, jau ilgstoši nav skaidrības par daudziem ar speciālo izglītību saistītajiem jautājumiem, tai skaitā pašvērtēšanas procesu, jo to ietekmē izglītojamo un viņu vecāku ierobežotās iespējas līdzdarboties izglītības iestādes pašvērtēšanā;
- 38.10. pilsētu/novadu izglītības speciālistu sniegtās atbildes un redzējums kvalitātes dienestaursos norāda uz to, ka: (i) daļā pilsētu un novadu ir minimālas iespējas īstenot nepieciešamo darbu, veicot izglītības iestāžu pārraudzību vai iesaisti pašvērtēšanā, jo strādā viens vai divi speciālisti un to pārraudzībā mēdz būt liels skaits izglītības iestāžu, (ii) novadu speciālistu rīcībā nav pietiekami plašas informācijas un datu par izglītības iestāžu darbības kvalitāti un būtiskākie dati, kuri regulāri tiek ņemti vērā, ir valsts pārbaudes darbu rezultāti un olimpiāžu, konkursu un sacensību rezultāti, (iii) veicamais pamatdarba apjoms izglītības pārvaldē ir pārlietu liels, lai varētu pietiekami iedziļināties vienas izglītības iestādes un tās vadītāja darbā, (iv) problēmas mēdz radīt savstarpējā komunikācija ar izglītības iestāžu vadītājiem, kuri ir arī novada/pilsētas domes deputāti, (v) nelielas apdzīvotas vietas radīti ierobežojumi ar nevēlēšanos paust atklāti savu redzējumu, jo tas var radīt pārpratumus un sarežģījumus savstarpējās attiecībās, bet jaunu izglītības iestādes vadītāju ne vienmēr var atrast.
- 38.11. analizējot izglītības iestāžu vadītāju sniegtās atbildes kopsakarībā ar pilsētu/novadu izglītības speciālistu sniegtajām atbildēm, var ieraudzīt plašāku izaicinājumu loku, visbiežāk minot, ka: (i) izglītības pārvalde /dome kā izglītības iestādes dibinātājs nekādus mērķus nav noteikuši, līdz ar to pašvērtēšanu pilnvērtīgi nav iespējams veikt, (ii) izglītības pārvalde / dome ir veikusi izglītības iestāžu vadītāju novērtēšanu pēc pašvērtēšanas, bet nav sniegusi nekādu atgriezenisko saiti, (iii) izglītības iestādes dibinātājs/tā deleģētais pārstāvis pamatā nodarbojas ar statistisko pārskatu sagatavošanu, apkopošanu, aktuālās informācijas sniegšanu utt., (iv) izglītības iestādes dibinātājs neveic saskaņotu prioritāšu noteikšanu; (v) izglītības iestādes vadītājam ir īslaicīgas vai ilglaicīgas sadarbības problēmas ar dibinātāju, kas ietekmē iespējas īstenot regulāru un abām pusēm pieņemamu sadarbību.